LE III
II
4

BIBL. NAZ.
VITT. EMANUELE III
XVIII
A
54
NAPOLI

M. ACTII

PLAVTI

COMOEDIAE DVAE,

CAPTEIVEI, ET TRINVMMVS,

Ab omni obſcœnitate purgatæ, paucißimis uerbis, & ſententijs ſublatis, aut immutatis: quod ſuis locis aſteriſci indicabunt.

Vt poßint ian, ſaluo Chriſtiano pudore & honeſtate, ad uſum latinæ linguæ pueris explicari.



BIBLIOTECA NAZIONALE DI NAPOLI

ROMAE, MDLX.

CAPTEIVEI

DRAMATIS PERSONAE.

PROLOGVS.

AEGIO, SENEX.

LORARIVS.

PHILOCRATES, TYNDARVS, CAPTEIVEI.

ARISTOPHONTES.

AEGIONIS PVER.

PHILOPOLEMVS.

STALAGMVS, SERVOS.

GREX.

ARGVMENTVM.

Captus eſt in pugna AEGIONIS *filius,*
Alium quadrimum fugiens ſeruos uendidit.
Pater CAPTEIVOS *commercatur alios,*
Tantum ſtudens ut natum recuperet:
Et inibi emit olim amiſſum filium.
Is ſuo cum domino, ueſte uorſa, ac nomine,
Vt amittatur fecit: ipſus plectitur.
Et is reduxit captum, & fugitiuom ſimul:
Indicio quoius alium agnoſcit filium.

PROLOGVS.

Hos quos uidetis ſtare hic CAPTEIVOS *duos,*
Illi qui ſtant, hi ſtant hîc ambo, non ſedent.
Vos, uos mihi teſtes eſtis, me uerum loqui.
Senex, qui hîc habitat AEGIO, *eſt huius pater.*
Sed is quo pacto ſuo ſibi ſeruiat patri,
Id ego hîc apud uos proloquar, ſi operam datis.
Seni huic fuerunt filij nati duo:
Alterum quadrimum puerum ſeruos ſurripuit,
Eumq; hinc profugiens uendidit in AVLIDE
Patri huiuſce. iam hoc tenetis? optumu'ſt.
Negat hercle ille ultimus: accedito:
Si non ubi ſedeas, locus eſt; eſt ubi ambules.
Quando hiſtrionem cogis mendicarier.
Ego me tua cauſſa (ne erres) non rupturus ſum.

Vos, qui poteſtis ope ueſtra cenſerier,
Accipite reliquom. alieno uti nihil moror.
Fugitiuos ille, ut dixeram antè, huius patri
Domo quem profugiens dominum abſtulerat, uendidit.
Hic poſtquam hunc emit, dedit eum huic gnato ſuo
Peculiarem, quia quaſi una ætas erat.
Hic domi nunc ſeruit ſuo patri, nec ſcit pater.
ENIMVERO *Di nos, quaſi pilas, homines habent.*
Rationem habetis, quo modo unum amiſerit.
Poſtquam belligerant Aetoli cum Aulidis,
Vt fit, in bello capitur alter filius.
Medicus MAENARCHVS *emit ibidem in Aulide.*
Cœpit capteiuos commercari hic alios,
Si quem reperire poſſet, cum quo mutet ſuum.
Illum capteiuom hunc ſuum eſſe neſcit, qui domi'ſt.
Et quoniam heri inde audiuit de ſummo loco,
Summoq; genere captum eſſe equitem alium,
Nihil pretio parſit, filio dum parceret,
Reconciliare ut facilius poſſet domum.
Emit hoſce de præda ambos de quæſtoribus.
Hice autem inter ſeſe confinxerunt dolum.
Quo pacto hic ſeruos ſuum herum hic amittat domum:
Itaq; inter ſe commutant ueſtem, & nomina:
Illic uocatur PHILOCRATES, *hic* TYNDARVS.
Huius illic, hic illius hodie fert imaginem.
Et hic hodie expediet hanc doctè fallaciam.
Et ſuum herum faciet libertatis compotem.

Eodemq; pacto fratrem ſeruabit ſuum:
Reducemq; faciet liberum in patriam ad patrem.
IMprudens itidem & ſæpe iam in multis locis;
Plus inſciens quis fecit, quàm prudens boni.
Sed inſcientes ſua ſibi fallacia
Ita compararunt, & confinxerunt dolum:
Itaq; hi commenti de ſua ſententia,
Vt in ſeruitute hic ad ſuum maneat patrem.
Ita nunc ignorans ſuo ſibi ſeruit patri.
Homunculi quanti ſunt, quom recogito?
Hæc res agetur nobis, uobis fabula.
Sed etiam eſt, paucis uos quod monitos uoluerim.
Profectò expediet fabulæ huic operam dare.
Non pertractatè facta'ſt, neq; item ut cæteræ.
Neq; ſpurcidici inſunt uerſus immemorabiles.
Hic neq; periurus leno'ſt, nec meretrix mala,
Neq; miles glorioſus. Ne uereamini,
Quia bellum Aetolis dixi cum Aulidis;
Foris illic extra ſcenam fient prælia,
Nam hoc planè iniquom'ſt comico choragio,
Conari de ſubito nos agere tragœdiam.
Proin ſiquis pugnam expetat, lites contrahat.
Valentiorem nactus aduerſarium
Si erit, ego faciam, ut pugnam inſpectet non bonam.
Adeo, ut ſpectare poſtea omneis oderit.
Abeo. ualete iudices iuſtiſſumi,
Domi, belliq; duellatores optumi.

ACTVS I. SCENA I.

Ergaſilus paraſitus.

*IVuẽtus nomẽ indidit *ſorti) mihi.*
Quòd inuocatus ſoleo eſſe in con=
uiuio.
Scio abſurdè dictum hoc deriſores
dicere.
*At ego dico rectè. nam *ſortem)*
in conuiuio,
*Sibi *alcator) talos quom iacit, inuocat.*
Eſt ne inuocata an non? planiſſumè.
Verùm hercle, uerùm nos paraſiti planius,
Quos nunquam quiſquam neq; uocat, neq; inuocat,
Q V A S I *mures ſemper edimus alienum cibum.*
Vbi res prolatæ ſunt, quom rus homines eunt,
Simul prolatæ res ſunt noſtris dentibus.
Quaſi quom caletur, cochleæ in occulto latent:
Suo ſibi ſucco uiuont, ros ſi non cadit.
Item paraſiti rebus prolatis latent,
In occulto miſeri uictitant ſucco ſuo.
Dum ruri rurant homines, quos liguriant,
Prolatis rebus paraſiti uenatici
Sumus: quando rure redierunt, moloſſici,
Odioſiciq́;, & multum incommodiſtici.
Et hic quidem hercle, niſi qui colaphos perpeti

Poteſt paraſitus, frangiq; aulas in caput,
Vel extra portam ire trigeminam ad ſacculum licet.
Quod mihi ne eueniat, nonnullum periculu'ſt.
Nam poſtquam meus rex eſt potitus hoſtium,
Ita nunc belligerant Aetoli cum Aulide,
Nam AETOLIA *hæc eſt; illic eſt captus in* AVLIDE
PHILOPOLEMVS *huius* AEGIONIS *filius*
Senis, qui hîc habitat, quæ ædes lamentariæ
Mihi ſunt, quas quotieſcunq; conſpicio, fleo.
Nunc hic occœpit quæſtum hunc filij gratia,
Inhoneſtum, & maxumè alienum ingenio ſuo:
Homines capteiuos commercatur, ſi queat
Aliquem inuenire, ſuum quicum mutet filium.
Nunc ad eum pergam. ſed aperitur oſtium,
Vnde ſaturitate ſæpe ego exij ebrius.

Aegio ſenex. Lorarius. Ergaſilus paraſitus.

ADuorte animum, ſcis tu iſtos capteiuos duos,
Heri quos emi de præda de quæſtoribus,
His indito catenas ſingularias.
Iſtas maiores, quibus ſunt uincti, demito.
Sinito ambulare, ſi foris, ſi intus uolent.
Sed uti aſſeruentur magna diligentia.
LIBER *capteiuos auis ferè conſimilis eſt.*
Semel ſugiendi ſi data'ſt occaſio,
Satis eſt. nunquam poſt illa poßis prendere.

Lo. OMNES profectò liberi lubentius
Sumus, q̃ ſeruimus. Ae.non uidere ita tu quidem.
Lo.Si non eſt quod dem, mé ne uis dem ipſe in pedes?
Ae.Si dederis, erit extemplò mihi, quod dem tibi.
Lo.Auis me ferè conſimilem faciam, ut prædixti.
Ae.Ita ut dicis, ſi faxis, te in caueam dabo.
Sed ſatis uerborum eſt. cura quæ iuſsi, atq; abi.
Er.Quod quidem ego nimis q̃ cupio ut impetret.
Nam ni illum recipit, nihil eſt quò me recipiam.
NVLLA'ſt ſpes iuuentutis, ſeſe omneis amant.
Ille demum antiquis eſt adoleſcens moribus,
Quoi nunq̃ uoltum tranquillauit gratus.
Condignè pater eſt eius moratus moribus.
Ae.Ego ibo ad fratrem, ad alios capteiuos meos.
Viſam ne noctu hac quippiam turbauerint.
Inde me continuò recipiam rurſum domum.
Er.Aegre'ſt mihi, hunc facere quæſtum carcerarium
Propter ſui gnati miſeriam, miſerum ſenem.
Sed ſi ullo pacto ille huc conciliari poteſt,
Vel carnuficinam hunc facere poſſum perpeti.
Ae.Quis hic loquitur? Er.ego, q tuo mœrore macceror,
Maceſco, conſeneſco, & tabeſco miſer.
Oſſa, atq; pellis ſum miſera macritudine.
Neq; unquam quicquam me iuuat, quod edo domi,
Foris aliquantillum etiam quod guſto, id beat.
Ae.Ergaſile ſalue Er.Di te bene ament Aegio.
Ae.Ne fle.Er.egò ne illum non fleam? egò ne nõ defleã

Talem adoleſcentem? Ae. ſemper ſenſi filio
Meo te eſſe amicum, & illum intellexi tibi.
Er. TVM deniq; omnes noſtra intelligimus bona;
Quom quæ in poteſtate habuimus, ea amiſimus.
Ego poſtquam gnatus tuus potitus eſt hoſtium,
Expertus quanti fuerit, nunc deſidero.
Ae. Alienus quom eius incommodum tam ægrè feras,
Quid me patrem par facere'ſt, quoi ille'ſt unicus?
Er. Alienus ego? alienus ille? ab Aegio
Nunquam iſtuc dixis, neq; animum induxis tuum.
Tibi ille unicu'ſt, mihi etiam unico magis unicus.
Ae. Laudo, malum quom amici, tuum ducis malum.
Nunc habe bonũ animũ. Er. heu, Ae. huic illud dolet,
Quia nunc remiſſus eſt edendi exercitus.
Er. Nullum ne interea nactus, qui poſſet tibi
Remiſſum, quem dixti, reparare exercitum?
Ae. Quid credis? fugitant omnes hanc prouinciam,
Poſteaq̃ captus eſt Philopolemus tuus.
Er. Non pol mirandu'ſt fugitare hanc prouinciam,
Multis, & multigeneribus opus eſt tibi
Militibus. primo dum opu'ſt Piſtorienſibus:
Eorum ſunt aliquot genera Piſtorienſium.
Opus Paniceis, opus Placentinis quoq;.
Opus Turdetanis, opu'ſt Ficedulenſibus.
Iam maritumi omnes milites opus ſunt tibi.
Ae. VT ſæpe ſumma ingenia in occulto latent!
Hic qualis imperator? nunc priuatus eſt.

Habe modo bonũ animũ. Nã illum confido domum
In his diebus me reconciliaſſere.
Nam eccum hic capteiuom adoleſcentem alium,
Prognatum genere ſummo, & ſummis diuitijs,
Hoc illum me mutare confido ſore.
Er. *Ita Di Deæq; ſaxint.* Ae. *ſed num quò foras*
Vocatus ad cœnam. Er. *nuſquam pol, quod ſciam.*
Sed quiddum id quæris? Ae. *quia mihi'ſt natalis dies.*
Propterea te uocari ad cœnam uolo.
Er. *Facetè dictum.* Ae. *ſed ſi pauxillum potes*
Contentus eſſe. Er. *næ perpauxillum modò.*
Nam iſtoc me aſſiduò uictu delecto domi.
Ae. *Age ſis roga, emptum niſi quis meliorem afferet.*
Quæ tibi, atq; amicis placeat conditio magis.
Quaſi fundum uendam, meis me addicam legibus.
Er. *Probe? fundum uẽdis.* Ae. *tu quidẽ haud fundum mihi:*
Sed ſi uenturus, tẽpori. Er. *Hem, mihi iam otium eſt.*
Ae. *I modò, uenare leporem, nunc itym tenes.*
Nam meus ſcrupuloſam uictus commeat uiam.
Er. *Nunquam iſtoc uinces me Aegio, ne poſtules.*
Cum calceatis dentibus ueniam tamen.
Ae. *Aſper meus uictus ſane'ſt.* Er. *ſenteis ne eſitas?*
Ae. *Terreſtris cœna'ſt.* Er. *ſus terreſtris beſtia'ſt.*
Ae. *Multis oleribus.* Er. *curato ægrotos domi.*
Ae. *Num quid uis? uenias tempori.* Er. *memorem mones.*
Ae. *Ibo intro, atq; intus ſubducam ratiunculam,*
Quantillum argenti mihi apud trapezitam ſiet.
At fratrem quò ire dixeram, mox iero.

ACTVS II. SCENA II.

Lorarius. Philocrates. Tyndarus, capteiui.

DI *immortales id uoluerunt, uos hãc ærumnam exequi.*
Decet id pati animo æquo. ſi id ſacietis, leuior labos erit.
Domi fuiſtis, credo, liberi.
Nunc ſeruitus ſi euenit, ei uos morigerari, mos bonu'ſt.
Eamq; herili imperio, ingenijs uoſtris, leuẽ reddere.
INDIGNA DIGNA *habenda ſunt, herus quæ facit.* Ph. *Ohohohoh.*
Lo. *Eiulatiõe haud opus eſt, oculis multa miſera cuditis.*
IN RE *mala animo ſi bono utare, adiuuat.*
Ty. *At nos pudet, quia cum catenis ſumus.* Lo. *at pigeat poſtea.*
Noſtrum herum, ſi uos eximat uinculis:
Aut ſolutos ſinat, quos argento emerit.
Ty. *Quid à nobis metuis, ſcimus*
Noſtrum officium quod eſt, ſi ſolutos ſinat.
Lo. *At fugam fingitis: ſentio quam rem agitis.*
Ty. *Nos fugiamus? quò fugiamus?* Lo. *in patriam.*
Ty. *Apage, haud nos deceat fugitiuos imitari.*
Lo. *Immo ædepol, ſi erit occaſio, haud dehortor.*
Ty. *Vnum exorare, uos ſinite nos.*

Lo. *Id quidnam eſt? Ty. ut ſine hiſce arbitris,*
Atq; uobis, nobis detis loquendi locum.
Lo. *Fiat. abſcedite hinc: nos concedamus huc.*
Sed breuem orationem incipeſſe. Ph. Hem
iſtuc certum erat.
Concede huc. Lo. abite ab iſtis. Ty. obnoxij
Vobis ſumus ob hanc rem, quom quæ uolumus,
Copia'ſt, atq; ea facitis nos compotes.
Ph. *Secede huc nunc iam, ſi uidetur, procul.*
Ne arbitri dicta noſtra arbitrari queant,
Ne ue permânet palàm hæc noſtra ſallacia.
Nam doli non doli ſunt, ni aſtu colas:
Sed malum maximum, ſi id palàm prouenit.
Nám ſi herus mihi es tu, atq; ego me tuum
Eſſe ſeruom aßimulo: tamen uiſo opus,
Cauto eſt opus, ut ſobriè, ſineq; arbitris accurate
hoc agatur, doctè,
Et diligenter. tanta incœpta res,
Haud ſomniculoſè hoc agēdu'ſt. Ty. ero ut me uoles.
Ph. *Spero. nam nunc uides pro tuo charo capite*
Charum offerre meum caput uilitati. Ty. ſcio.
Ph. *Sat ſcire tam memēto, quādo id, quod uoles, habebis.*
Nam ferè maxuma pars morē hunc homines habēt.
QVOD *ſibi uolunt,*
Dum id impetrant, boni ſunt: ſed id ubi iam penes
ſeſe habent,
Ex bonis peſſumi, & fraudulentißumi

Sunt. nunc ut mihi te uolo eſſe, autumo:
Quod tibi ſuadeam, ſuadeam meo patri.
Pol ego ſi te audeam, meum patrem
Nominẽ: nã ſecundum patrẽ, tu es pater proximus.
Ty. Audio. Ph. & propterea ſæpius te, ut memine-
ris, moneo. (hoc unum.
Nõ ego herus tibi, ſed ſeruos ſum. nunc obſecro te
Quoniã nobis Di immortales ãium oſtẽderunt ſuũ,
Vt qui herum me tibi fuiſſe, atq; eſſe nunc conſer-
uom uelint,
Quod antehac pro iure imperitabam meo, te oro
nunc per precem,
Per fortunam incertam, & per mei te erga bonita-
tem patris,
Perq; cõſeruitiũ cõmune, quod hoſtica euenit manu,
Ne me ſecus honore honeſtes, quàm ego te, quom ſer
uibas mihi,
Atq; q fueris, & q nunc ſis, meminiſſe ut memineris.
Ty. Scio quidem me te eſſe nunc, & te eſſe me. Ph.
hem iſtuc ſi potes
Memoriter meminiſſe, ineſt ſpes nobis in hac aſtutia.

Aegio. Philocrates. Tyndarus.

IAm ego reuortar intro, ſi ex his, quæ uolo, exqſiuero.
Vbi ſunt iſti, quos ante ædeis iuſsi huc produci foras?
Ph. Pol tibi ne quæſtioni eſſemus, cautum intellego.

Ita uinclis, cuſtodisq; circumueniti ſumus.
Ac. *Qui cauet, ne decipiatur, uix cauet, quẽ etiã cauet.*
Etiã quom cauiſſe ratus eſt, ſæpe is cautor captus eſt.
An uerò non iuſta cauſſa'ſt, ut uos ſeruem ſedulò,
Quos tam grandi ſim mercatus præſenti pecunia?
Ph. *Neq; pol tibi nos, qa ſeruas, æquom ſtultitiæ uortere,*
Neq; te nobis, ſi abeamus hinc, ſi fuat occaſio.
Ac. *Vt uos hic, itidẽ illic apud uos meus ſeruatur filius.*
Ph. *Captus ẽ?* Ac. *ita.* Ph. *nõ igitur nos ſoli ignaui ſuimus.*
Ac. *Secede huc. nam ſunt, quæ ex te ſolo ſcitari uolo.*
Quarũ rerũ te falſiloquom mihi eẽ nolo. Ph. *nõ ero,*
Quod ſciam. ſi quid neſciui, id neſcium tradam tibi.
Ty. *Nunc ſenex eſt in tõſtrina, nunc iam cultros attinet.*
Næ is quidem inuoluere inijcere uoluit, ueſtem ut ne inquinet.
Sed utrum ſtrictim ne attonſurum dicam eſſe, an per pectinem
Neſcio. uerum ſi frugi'ſt, uſq; admutilabit probè.
Ac. *Quid tu, ſeruos ne eẽ, an liber mauelis? memora mihi*
Ph. *Proxumum quod ſit bono, quodq; à malo longiſſumè,*
Id uolo: quanq̃ non multum fuit moleſta ſeruitus.
Nec mihi ſecus erat, q̃ ſi eſſem familiaris filius.
Ac. *Euge pol Thalem talento non emam Mileſium.*
Nam ad ſapientiam huius nimius nugator fuit.
Vt facetè orationem ad ſeruitutem contulit.
Quo de gñe natu'ſt illic Philocrates? Ph. *Polypluſio:*
Quod genus illic unu'ſt pollens, atq; honoratiſſumũ,

Ae. Quid, ipſius hic quo honore eſt illic? Ph. ſummo atq; ab ſummis uiris.
Ae. Tũ igitur ei, quom in alijs tãta gratia'ſt ut prædicas,
Quid diuitiæ? ſunt ne optumæ? Ph. unde excoquat ſe= uum ſenex. (liquimus.
Ae. Quid pater? uiuit ne? Ph. uiuom, quóm inde abijmus,
Nunc uiuat nec ne, id Horcum ſcire oportet ſcilicet.
Ae. Salua res ẽ: philoſophatur quoq; iã, nõ mẽdax mõ'ſt.
Quod erat ei nomẽ? Ph. theſaurochryſonicochryſides.
Ae. Videlicet & propter diuitias iditũ id nomũ quaſi ẽ.
Ph. Immo ædepol propter auaritiã ipſius, atq; audaciã.
Nã illi Theodoromedes fuit germano noĩe. (ꝑtinax.
Ae. Quid tu ais? tenax ne pater eſt eius? Ph. imò ædepol
Quĩ ẽt, ut magis noſcas, Genio ubi ſuo qñ ſacruficat,
Ad rem diuinam quibus eſt opus, Samijs uaſis utitur,
Ne ipſe Genius ſurripiat. proĩde alijs ut credat, uide.
Ae. Sequere hâc me igitur, eadem ego ex hoc, quæ uolo, exquiſiuero.
Philocrates hic fecit, hominẽ frugi ut facere oportuit.
Nã ego ex hoc quo gñe nat⁹ ſis. ſcio, hic faſſu'ſt mihi:
Hæc tu eadem ſi confiteri uis, ex tua re feceris.
Quæ tñ ſcito ſcire me ex hoc. T. fecit officiũ hic ſuũ,
Quom tibi eſt cõfeſſus uerum, quẽ uolui ſeduló meã
Nobilitatem occultare, & genus, & diuitias meas.
Aegio, nunc quandó patriam, & libertatẽ perdidi,
Nõ ego iſthũc me pótius, q̃ te metuere æquom cẽſeo.
Vis hoſtilis cum iſthóc fecit meas opes æquabiles.

Memini quom dicto haud audebat, facto nunc lædat licet.
Sed uiden? FOR*tuna humana fingit, artatq́;, ut lubet.*
Me, qui liber fueră, ſeruom fecit, è ſummo infimum:
Qui imperare inſueră, nűc alterius impio obſequor.
Equidem, ſi perinde, ut ipſe fui imperator familiæ,
Habeam dominum, haud uerear, ne iniuſtè, aut grauiter mihi imperet.
Aegio hoc te monitű, niſi fortè ipſe nõ uis, uoluerã,
Ae.*Loquere audacter.* Ty.*tam ego fui ante liber, quàm gnatus tuus.*
Tam mihi, q̃ illi libertatem hoſtilis eripuit manus.
Tã ille apud nos ſeruit, q̃ ego nűc hîc apud te ſeruio.
E S T *profectò* Deus, *qui quæ nos gerimus, auditq́;, & uidet.*
Is, uti tu me hîc habueris, perinde illű illic curauerit.
Bene merenti bene profuerit, malè merenti par erit.
Quàm tu filium tuum, tam pater me meus deſiderat.
Ae. *Memini ego iſthoc, ſed faterin' eadem, quæ hîc faſſus eſt mihi?*
Ty. *Ego patri meo eſſe fateor ſummas diuitias domi:*
Meq́; ſummo genere gnatum, ſed te obteſtor Aegio,
Ne tuum animum auariorem faxint diuitiæ meæ:
Ne patri, tametſi unicus ſum, decere uideatur magis
Me ſaturum ſeruire apud te ſumptu & ueſtitu tuo,
Quàm illic, ubi minimè honeſtu'ſt mẽdicantẽ uiuere.
Ae. *Ego uirtute* Deũm, *et maiorű noſtrű diues sű ſatis.*

Non ego

NON EGO *omnino lucrum omne eſſe utile hominí exiſtumo.*

Scio ego multos iam lucrum luculentos homines reddidit.

EST ETIAM *ubi profecto damnum præſtet facere, quàm lucrum.*

Odi ego aurũ. multa multis ſæpe ſuaſit perperã.

Nunc animum huc aduorte, ut ea quæ ſentio, pariter ſcias.

Filius meus illic apud uos ſeruit captus in Alide.

Eum ſi reddes, mihi præterea unum nummum ne duis.

Et te, & hunc amittam hinc, alio pacto abire non potes.

Ty. *Optumum, atq; æquiſſumum oras, optumusq; hominum es homo.*

Sed is priuatam illic ſeruitutẽ ſeruit, an publicã?

Aeg. *Priuatam medici Menarchi.* **Ty.** *pol hic quidẽ huius eſt cliens.*

Tam hoc quidem tibi in procliui, quàm imber eſt, quando pluit.

Aeg. *Fac is homo ut redimatur.* **Ty.** *faciam. ſed te id oro Aegio.*

Aeg. *Quid uis, dum ab re ne quid eres faciam.* **Ty.** *auſculta. tum ſcies.*

Ego me amitti donicũ ille huc redierit nõ poſtulo.

Verùm quæſo te, ut æſtimatum hunc mihi des,

quem mittam ad patrem.

Vt is homo redimatur illic. Aeg. immo alium potius miſero

Hinc, ubi erunt induciæ, illuc, tuum qui conueniat patrem,

Qui tua quæ tu iuſſeris mandata, ita, ut uel is, perſerat.

Ty. *At nihil eſt, ignotum ad illum mittere, operam luſeris.*

Hunc mitte, hic omne tranſactum reddet, ſi illuc uenerit.

Nec quenquam fideliorem, neque quoi plus credat, potes

Mittere ad eum, nec qui magis ſit ſeruos ex ſententia.

Neque adeo quoi tuum concredat filium hodie audacius.

Ne uereare meo periculo, huius ego experiar fidem,

Fretus ingenio eius, quòd me eſſe ſcit erga ſe beneuolùm.

Aeg. *Mittam equidem iſtum æſtumatum tua fide, ſi uis. Ty. uolo.*

Quam citiſsumè poteſt, tam hoc cedere ad factum uolo.

Aeg. *Num quæ cauſſa'ſt, quin ſi ille huc non redeat, uiginti minas*

Mihi des pro illo? Ty. optumè immo. Aeg. ſol-
uite iſtum nunc iam,
Atque utrunque. Ty. Di tibi omnes omnia opta-
ta ferant,
Quom me tanto honore honeſtas, quomq́; ex
uinclis eximis.
Hoc quidem haud moleſtu'ſt iam, quòd collus
collaria caret.
Quod bonis benefit beneficium, gratia ea gra-
uida'ſt bonis.
Nunc tu illum, ſi illò es miſſurus, dice; demon-
ſtra, præcipe,
Quæ ad patrem uis nunciari. uin'uocem huc ad
te? Ty. uoca.

ACTVS II. SCENA III.

Aegio. Philocrates. Tyndarus.

Væ res bene uortat mihi, meoq́; filio,
Vobisq́;, uolt te nouos herus operam dare
Tuo ueteri domino, quod uelit, fideliter.
Nam ego te æſtumatum huic dedi uiginti mnis.
Hic autem te ait mittere hinc uelle ad patrem.
Meum ut illic redimat filium. mutatio
Inter me, atque illum, ut noſtris fiat filijs.
Ph. Vtroq; uorſum rectu'ſt ingenium meum

Ad te, atque ad illum. pro rota me uti licet.
Vel ego huc, uel illuc uortar, quò imperabitis.
Aeg. Tute tibi ea tuopte ingenio prodes plurimum,
Quom ſeruitutem ita fers, ut ferri decet.
Sequere. en tibi hominẽ. Ty. gratiã habeo tibi,
Quom copiam iſtam mihi, & poteſtatem facis,
Vt ego ad parentes hunc remittam nuncium.
Qui me quid rerũ hic agitem, et quid fieri uelim,
Patri meo ordine omnem rem illuc perferat.
Nunc ita conuenit inter me, atq; hunc Tyndare,
Vt te æſtumatum in Aulidem mittam ad patrẽ.
Ac ſi non rebitas huc, ut uiginti minas
Dem pro te: Ph. rectè conueniſſe cenſeo.
Nam pater expectat aut me, aut aliquẽ nũcium,
Qui hinc ad ſe ueniat. Ty. ergo animum aduortas uolo,
Quæ nunciare hinc te uolo in patriam ad patrẽ.
Ph. Vt adhuc locorum feci, faciam ſedulò,
Vt potiſſumum in rem quod rectè conducat tuã
Id petam, id perſequarq; corde, & animo, atque uiribus.
Ty. Facis ita, ut te facere oportet, nunc animum adhortas uolo.
Omnium primum ſalutem dicito matri, & patri.
Et cognatis, & quem aliam beneuolentẽ uideris.
Me hic ualere, & ſeruitutem ſeruire huic homini optumo.

Qui me honeſtiorem honore ſemp fecit, & facit.

Ph. Iſthuc non præcipias, facilè memoria memini.

Ty. tamen,

(Nã quidem, niſi ꝙ cuſtodem habeo, liberum me
eſſe arbitror)

Dicito patri, quo pacto mihi cum hoc conuenerit

De huius filio. Ph. quæ memini mora mera'ſt mo
nerier.

TY. Vt eum redimat, & remittat huc noſtrum am-
borum uicem.

PH. Meminero. Aeg. at q̃ primum, iſtuc in rem
utrique'ſt maxumè.

Ph. Non tuum tu magis uidere, q̃ ille ſuũ gnatũ cupit.

Aeg. Meus mihi: SVVS QVOI QVE EST
CHARVS. Ph. num quid aliud uis patri

Nunciari? Ty. me hic ualere, & tu te audacter
dicito

Tyndare inter nos fuiſſe ingenio haud diſcorda-
bili,

Neque te commeruiſſe culpam, neque me aduor
ſatum tibi,

Beneq; hero geſſiſſe morem. in tantis ærumnis
tamen

Neque me unquam deſeruiſſe te, neque factis,
neque fide

Rebus in dubijs egenis. hoc pater quando ſciet

Tyndare, ut fueris animatus erga ſuum gnatum, atque ſe,
Nunquam erit tam auarus, quin te gratis emittat manu.
Et mea opera, ſi hinc redibo, faciam ut faciat facilius.
Nam tua opera, & comitate, & uirtute, & ſapientia
Feciſti, ut redire liceat ad parentes denuo.
Quom apud hunc confeſſus es & genus, & diuitias meas.
Quo pacto emiſti è uinculis tuum herum tua ſapientia.
Ph. *Feci ego iſta, ut commemoras; & te meminiſſe id gratu'ſt mihi.*
Merito tibi ea euenerunt à me. nam nunc Philocrates,
Si ego item memorem, quæ me erga multa feciſti bene,
Nox diem adimat. nam ſeruos meus ſi eſſes, nihilo ſecius
Mihi obſequioſus ſemper fuiſti. Aeg. *Di, uoſtram fidem,*
Hominum ingenium liberale ut lachrumas excutiunt mihi.
Videas corde amare inter ſe. quantis laudibus ſuum herum

Seruos collaudauit? Ph. pol iſthic me haud cente-
ſimam.
Partem laudat, q̃ ipſe meritus eſt, ut laudetur
laudibus.

Aeg. Ergo quom optumè feciſti, nunc adeſt occaſio
Benefacta cumulare, ut erga hunc rem geras fi-
deliter.

Ph. Magis non factum poſſum uelle, q̃ opera expe-
riar perſequi.
Id ut ſcias, Iouem ſupremum teſtem do Aegio,
Me infidelem non futurum Philocrati. Aeg. pro-
bus es homo.

Ph. Nec me ſecus unquam ei facturum quicq̃, quàm
memet mihi.

Ty. Iſthæc dicta te experiri & opera, & factis uolo.
Et quod minus dixi, q̃ uolui de te, animum aduor-
tas uolo.
Atq; horũ uerborũ cauſſa mihi caue iratus ſuas.
Sed te quæſo cogitato, hinc te mea fide mitti
domum
Aeſtumatum, & meam eſſe uitam hic pro te po-
ſitam pignori.
Ne tu me ignores, quomodo extemplò meo è
conſpectu abſceſſeris.
Quom me ſeruom in ſeruitute pro te hic reli-
queris:
Tuq; te pro libero eſſe ducas, pignus deſeras.

Ac neque des operam pro me, ut huius reducem faciaſ filium.
Scito te minis uiginti æſtumatum mittier.
Fac fidele ſis fideli, caue fidem fluxam geras.
Nã pater ſcio faciet, quæ illũ facere oportet oĩa.
Serua tibi perpetuum amicum me, atque hunc inuentum inueni.
Hæc per dexterã tuam, te dextera retinẽs manu
Obſecro, infidelior mihi ne ſuas, q̃ ego ſum tibi.
Tu hoc age. mihi herus nunc es, tu patronus, tu pater.
Tibi commendo ſpes, opesq́; meas. Ph. *mandauiſti ſatis.*
Satin', habes, mandata quæ ſunt, facta ſi refero? Ty. *ſatis.*
Ph. *Et tua huc ornatus reueniam ex ſententia?*
Nunquid aliud? Ty. *ut quamprimum poſsis, redeas.* Ph. *res monet.*
Aeg. *Sequere me, uiaticum ut dem à trapezita tibi.*
Eadem opera à prætore ſumas ſyngraphum. Ty. *quem ſyngraphum?*
Aeg. *Quem hic ferat ſecum ad legionem, hinc ire huic ut liceat domum.*
Tu intrò abi. Ty. *bene ambulato.* Ph. *bene uale.* Aeg. *ædepol rem meam*
Conſtabiliui, quom illos emi de præda à quæſtoribus.

Expediui ex ſeruitute filium, ſi Dis placet.
At etiam dubitaui, hos homines emerem, an non emerem, diu.
Seruate iſtum (ſultis) intus ſerui, ne quòquam pedem
Efferat ſine cuſtode. at ego mox apparebo domi.
Ad fratrem modò capteiuos alios inuiſo meos.
Eadem percontabor, ecquis hunc adoleſcentem nouerit.
Sequere, te ut amittam, ei rei primùm præuorti uolo.

ACTVS III. SCENA I.

Ergaſylus paraſitus.

MIſer homo'ſt, QVI IPSE SIBI, quod edat, quærit, & id ægrè inuenit.
Sed ille eſt miſerior, qui ægre quærit, & nihil inuenit,
Ille miſerrumus eſt, qui quom eſſe cupit, quod edat, non habet.
Nā hercle huic diei, ſi liceat, oculos effodiā lubēs,
Ita malignitate onerauit omnes mortales mihi.
Neq; ieiunioſiorem, neq; magis effractum fame
Vidi, nec quoi minus procedat quicquid facere occœperit.

Ita uenter, gutturq; reſident eſuriales ferias.
Licet paraſiticæ arti maxumam malam crucem.
Ita iuuētus iā ridiculos, inopesq; ab ſeſe ſegregat.
Nihil morantur iam Lacones imi ſubſelli uiros
Plāgipatidas, quibus ſunt uerba ſine penu &
pecunia,
Eos requirunt, qui libenter, quom ederint, red-
dant domi.
Ipſi obſonāt, quæ paraſitorū antè erat prouincia.
Ipſi de ſoro tam aperto capite ad popinas eunt,
Quàm in tribu apto capite ſontes cōdēnāt reos.
Neq; ridiculos iam teruncij faciunt. SESE O-
MNES AMANT.
Nam ut dudum hinc abij, acceßi ad adoleſcentes
in ſoro.
Saluete, inquā, quo imus unà, inquam, ad pran-
dium? atq; illi tacent.
Quis agit hoc? aut quis profitetur, inquam? quaſi
muti ſilent.
Neque me rident. ubi cænamus, inquam? atque
illa abnuunt.
Dico unū ridiculum dictum de dictis melioribus,
Qui ſolebam menſtruales epulas antè adipiſcier,
Nemo ridet. ſciui extemplò rem de cōpacto geri.
Ne canem quidē irritatam uoluit quisq̄ imitarier.
Saltem ſi non arriderent, dentes ut reſtringerent.
Abeo ab illis, poſtq̄ uideo me ſic ludificarier,

Pergo ad alios,uenio ad alios,deinde ad alios,
una res.
Oẽs cõpacto rem agunt, quaſi in uelabro olearij.
Nũc redeo inde,quom me ibi uideo ludificarier
Item alij paraſiti fruſtra obambulabant in foro.
Nũc barbarica lege certũ'ſt ius meũ oẽ perſequi.
Qui concilium iniere,quo nos uictu,& uita pro-
hibeant,
His diẽ dicã.irrogabo mulctã,ut mihi cœnas decẽ
Meo arbitratu dent, quom cara annona ſit ſic
egero,
Nunc ibo ad portum hinc. eſt illic mihi una ſpes
cœnatica,
Si ea decollabit, redibo huc ad ſenem ad cœnam
aſperam.

ACTVS III. SCENA II.

Aegio.

QVID eſt ſuauius,quàm bene rem
gerere bono publico,
Sicut ego feci heri? quom emi hoſce homines?
ubi quisque uident,
Eunt obuiam, gratulanturq; eam rem. ita me
miſerum
Reſtitando,retinendoq; laſſum reddiderunt. uix
iam miſer

Ex gratulando emínebam. tandem abij ad prætorem: ibi
Vix requieui: rogo ſyngraphū: datur mihi illico:
Do Tyndaro: ille abijt demum. inde illico præuortor domum,
Poſtquam id actu'ſt, eo protinus ad fratrem, mea ubi ſunt alij
Capteiui: rogo Philocratem ex Aulide ecq̃s oīum
Nouerit. hic exclamat, eū ſibi eſſe ſodalē: dico eū
Eſſe apud me. hic extēplo orat, obſecratq; eū ſibi
Vt liceat uidere. iuſsi illico hunc exolui. nunc ſequere me,
Vt quod me orauiſti impetres, eum hominem ut conuenias.

ACTVS III. SCENA III.

Tyndarus.

Nunc illud eſt, quom me fuiſſe, quàm eſſe nemo mauelim.
Nunc ſpes, opes, auxiliaq; à me ſegregant, ſpernuntq; me.
Hic ille'ſt dies, quom nulla uitæ ſalus ſperabilis eſt mecum,
Neque exilium exitio'ſt, neque adeo ſpes, quæ mihi hunc aſpellat.

Nec mendacijs ſubdolis mihi uſquam mantellum eſt meis:

Nec ſycophātijs, nec fucis ullū mantellū obuia'ſt.

Neq; precatio perfidijs meis, nec maleſactis fuga'ſt.

Nec confidentiæ uſquam hoſpitiu'ſt, nec diuorticulum dolis.

Operta quæ fuere, aperta ſunt. patent præſtigiæ,

Omnis res palàm eſt, neque ullum pol de hac re negotium eſt,

Quin malè óccidam, oppetamq; peſtem, heri uicem mei.

Perdidit me Ariſtophontes hic, qui uenit modò intrò. is me nouit.

Is ſodalis Philocrati, & cognatus eſt. neque iam ſeruare ſalus,

Si uolt, me poteſt, nec copia'ſt. niſi ſi aliquam corde machinor

Aſtutiam: quam, malum? quid machiner? quid comminiſcar miſer?

Maxumas nugas, ineptiasq; haud dubiu'ſt me cœpiſſe: horreo.

ACTVS III. SCENA IIII.

Aegio. Tyndarus. Ariſtophontes. Colaphus.

QVO illum nunc hominem foras proripuiſſe ſe dicam ex ædibus?

Ty. *Nunc enimuero óccidi. eunt ad te hoſtes* Tyndare. *quid loquar?*

Quid fabulabor? quid negabo? aut quid ſatebor? mihi

Res omnis in incerto ſita'ſt. quid rebus confidam meis?

Vtinam te Di *prius perderent, quàm periſti è patria tua*

Ariſtophontes. qui ex parata imparatam rem omnem facis.

Occiſa eſt hæc res. niſi reperio atrocem mihi aliquam

Aſtutiam. Aeg. *ſequere. hem tibi hominem. adi, atque alloquere.*

Ty. *Quis eſt homo me hominum miſerior?* Ar. *quid iſthuc eſt,*

Quòd meos te dicã ſic fugitare oculos Tyndare?

Proq; ignoto me aſpernari, quaſi me nunquam noueris?

Equidem tam ſum ſeruos, quàm tu, etſi ego domi liber fui.

Tu uſq; à puero ſeruitutem ſeruiuiſti in Aulide.

Ae. *Aedepol minimè miror, is ſi te fugitat, aut oculos tuos:*

Aut ſi te odit, qui iſtum appelles Tyndarum *pro* Philocrate.

Ty. *Aegio, hic homo rabioſus habitus eſt in* Aulide.

Ne tu quod fabuletur, in aureis immittas tuas.
Nã iſtic haſtis iſectatus eſt domi matrẽ, & patrẽ.
Et illhic iſti, qui inſputatur, morbus ĩterdũ uenit.
Proin' tu ab iſthoc procul recedas. Ae. ultro iſtũ à me. Ar. ain uerbero
Me rabioſum, atque inſectatum haſtis meum memoras patrem?
Et eum morbum mihi eſſe, ut qui me opus ſit inſputarier?

Ae. Ne uerere, multos iſthic morbus hoĩes macerat,
Quibus inſputare ſaluti fuit, atq; ijs profuit.

Ar. Quid tu autẽ etiam huic credis? Ae. quid ego credam huic? Ar. inſanum eſſe me?

Ty. Viden', hunc quàm inimico uoltu intuetur? concedi optum'ſt
Aegio. ſic quod tibi dixi, gliſcit rabies, caue tibi.

Ae. Credidi eſſe inſanum extemplò, ubi te appellauit Tyndarum.

Ty. Quia ſuum ipſe interdum ignorat nomen, neque ſcit qui ſiet.

Ae. At te etiam ſuum ſodalem eſſe aiebat. Ty. audiui, Di magni:
Et quidem Alcmæon, atque Oreſtes & Lycurgus poſtea
Vna opera mihi ſunt ſodales, qua iſte. Ar. at etiam furcifer
Male loqui mihi audes? non ego te noui? Ae. pol

phanom id quidem eſt.

Non nouiſſe, qui iſtum appellas Tyndarum pro
Philocrate.

Quem uides, eum ignoras? illum nominas, quem
non uides.

Ar. Immo iſte eum ſeſe ait, qui non eſt. & qui uerò
eſt, negat.

Ty. Tu repertus enim, Philocratem qui ſuperes, ue-
riuerbio.

Ar. Pol ego ut rē uideo, tu inuentus uera uanitudine.
Qui conuincas. ſed quæſo hercle agedum aſpice
ad me. Ty. hē Ar. dic modò,
Te negas Tyndarum eſſe? Ty. nego inquā. Ar.
tu te Philocratem eſſe ais?

Ty. Ego inquam. Ar. tú ne huic credis? Aeg. quàm
tibi plus quidem, aut mihi.
Nam ille quidem, quem tu memoras eſſe, hodie
hinc abijt Alidem
Ad patrem huius. Ar. quē ad patrē, qui ſeruos
eſt? Ty. & tu quidem
Seruos, & liber fuiſti, & ego me confido fore,
Si huius huc reconciliaſſo in libertatem filium.

Ar. Quid ais furcifer? tum te gnatum eſſe huic me-
moras liberum?

Ty. Non equidem me liberum, ſed Philocratem eſſe
aio. Ar. quid eſt?
Vt ſceleſtus, Aegio, nūc iſte ludos facit. nā is eſt

Seruos ipſe:: neque præter eum, quiſquam ei ſeruos ſuit.

Ty. *Quia tute ipſe eges in patria, nec tibi qui uiuas domi'ſt.*

Omneis inuenire ſimiles tibi uis. non mirum ſacis.

EST MISERORVM, *ut maleuolentes ſint, atque inuideant bonis.*

Ar. *Videſis Aegio, nequid tu huic temere inſiſtas credere.*

Atque ut perſpicio, profectò iam aliquid pugnæ edidit.

Filium tuum quòd redimere ſe ait, id neutiquam mihi placet.

Ty. *Scio te id nolle fieri. efficiam tamen ego id, ſi Di adiuuant.*

Illum reſtituam huic. hic autem in Aulidem me meo patri.

Propterea ad patrem hinc amiſi Tyndarum. **Ar.** *quin tute is es:*

Neque præter te in Aulude ullus ſeruos iſthoc nomine'ſt.

Ty. *Pergin' ſeruō me exprobare eſſe, id quòd ui hoſtili obtigit?*

Ar. *Sed enim iam nequeo contineri.* **Tyn.** *heus tu, quid agis? quin fugis?*

Iā illhic nos inſectabit lapidibus, niſi illhūc iubes

Comprehendi. Ar. crucior. Ty. ardent oculi. ſunt opus, Aegeo.
Viden' tu illi maculari corpus totum maculis luridis?
Atra bilis agitat hominem. Ar. at pol te, ſi hic ſapiat ſenex,
Atra pix agitet apud carnuficem, ac tuo capiti illuceat.
Ty. Iam deliramenta loquitur: Laruæ ſtimulant uirum.
Ae. Hercle, quid ſi hunc comprehendi iuſſerim? Ty. ſapius magis.
Ar. Crucior, lapidem non habere me, ut illi maſtigiæ
Cerebrum excutiam, qui me inſanum uerbis concinnat ſuis.
Ty. Audin' lapidē quæritare? Ar. ſolus te ſolū uolo
Aegio. Ae. iſtinc loquere ſiquid uis, procul tamen audiam.
Ty. Nanque ædepol ſi adites propius, os denaſabit tibi
Mordicibus. Ar. neque pol me inſanum Aegio eſſe creduis:
Neque fuiſſe unquam, neque eſſe morbum, quem iſthic autumat.
Verùm ſiquid metuis à me, iube uinciri: uolo,
Dum iſthic itidē uinciatur. Ty. immo enimuero Aegio
Iſthic, qui uolt, uinciatur. Ar. tace modò, ego

Phicocrates

Falſè faciam, ut uerus hodie reperiare Tyndarus

Longius quid mihi abnutas? Ty, tibi ego abnuto? quid agat, ſi abſis?

Quid ais? quid ſi adeam hunc inſanum? Ty. nugas ludificabitur.

Garrıet, quòd neque pes unquam, neque caput compareat.

Armenta abſunt. Aiacem, hunc quom uides, ipſum uides.

Ae. Nihil facio, tamen adibo. Ty. nunc ego omnino occidi.

Nunc ego INTER SACRVM, SAXVMQVE STO: nec quid faciam ſcio.

Ae. Do tibi operā Ariſtophontes, ſi quid eſt, quod me uelis.

Ex me audibis uera, quæ nūc falſa opinare, Agio.

Sed hoc primùm expurgare tibi uolo, me inſaniā

Neque tenere, neque mī eſſe ullam morbum, niſi quòd ſeruio.

At ita me rex Deûm, atque hominum faxit patriæ compotem,

Vt iſtic Philocbrates nō magis eſt, quàm aut ego aut tu. Ae. ehò dic mihi.

Quis illhic igitur eſt? Ar. quem dixi à principio tibi.

Hoc ſi ſecus reperies, nullā cauſam dico, quī mihi

Et parentum, & libertatis apud te deliquio ſiet.
Ae. *Quid tu ais?* Ty. *me tuum eſſe ſeruom, & te meum herum.* Ae. *haud iſthuc rogo.*
Fuiſtin' liber? Ty. *fui.* Ar. *pol non fuit, nugas agit.*
Ty. *Qui tu ſcis? an fortaſſe fuiſti meæ matri obſtetrix Qui id tam audacter dicere audes?* Ar. *puerum te uidi puer.*
Ty. *At ego te uideo maior maiorē. hem rurſum tibi. Rem meam nō cures, ſi rectè facias. num ego curo tuam?*
Ae. *Fuit né huic pater Theſaurochryſonicochryſides?*
Ar. *Non fuit, neque ego iſthuc nomen unquam audiui ante hunc diem.*
Philocrati Theodoromedes fuit pater. Ty. *pereo probè.*
Quin tu quieſcis directū cor meū, ac ſuſpēde te. Tu ſuſſultas, ego miſer uix aſto præ formidine.
Ae. *Satin' iſthuc mihi exquiſitu'ſt, fuiſſe hunc ſeruom in Aulide,*
Neque eſſe hunc Philocratem? Ar. *tam ſatis, q̃ nunquam inuenies ſecus.*
Sed ubi is nunc eſt? Ae. *ubi ego minimè, atque ipſus ſe uolt maxumè.*
Tum igitur ego ærumnatus, deartuatus ſū miſer Sceleſti huius technis, qui me ut lubitu'ſt, ductauit dolis.

Sed uideſis. Ar. quin exploratum dico, & pro-
uiſum hoc tibi.

Ac. Certon? Ar. quin nihil unquam inuenies magis
hoc certo certius.

Philocrates iam in aulide amicus fuit mihi à pue-
ro puer.

Ac. Sed qua facie'ſt tuus ſodalis Philocrates? Ar.
dicam tibi.

Macilento ore, naſo acuto, corpore albo, & ocu-
lis nigris,

Subruffus aliquantum, criſpus, cincinnatus. Ac.
conuenit.

Ty. Vt quidem hercle in medium ego hodie peſſumè
proceſſerim.

Væ illis uirgis miſeris, quæ hodie in tergo mori-
entur meo.

Ac. Verba mihi data eſſe uideo. Ty. quid ceſſatis cō-
pedes

Currere ad me, meaq; amplecti crura, ut uos cu-
ſtodiam?

Ac. Satin' me illi hodie ſceleſti capti ceperunt dolo?
Illic ſeruō ſe aſſimulabat, hic ſeſe autem liberū.
NVCLEVN amiſi, reliquit pignori putamina.
Ita mihi ſtolido ſuis os ſublinere offucijs.
Hic quidem me nunquā irridebit. Colaphe, Cor-
dalio, Corax,

Ite iſtinc, efferte lora. Co. nū lignatū mittimur?

ACTVS III. SCENA V.

Aegio. Tyndarus. Ariſtophontes.

INijcite huic actutum manicas maſtigiæ.
Ty. Quid hoc eſt negocij? quid ego deliqui? Ae. rogas?
Sator, ſartorq; ſcelerum, & meſſor maxume?
Ty. Non occatorem dicere debebas prius?
Nam ſemper occant prius, q̃ ſarriunt ruſtici.
Ae. At ut confidenter mihi contra aſtitit.
Ty. DECET INNOCENTEM ſeruom, atque innoxium
Confidentem eſſe, ſuum apud herum potiſſumũ.
Ae. Aſtringite iſti (ſultis) uehementer manus.
Ty. Tuus ſum, tu has quidem uel præcidi iube.
Sed quid negocij, quamobrem ſuccenſes mihi?
Ae. Quia me meamq; rem, quod in te uno fuit,
Tu's ſceleſtis falſidicus fallacijs
Delacerauiſti, deartuauiſtiq; opes.
Confeciſti omnes res, atque rationes meas.
Ita mihi emiſiſti Philocratem fallacijs.
Illum eſſe ſeruom credidi, te liberum.
Ita uoſmet aiebatis, itaque nomina
Inter uos permutáſtis. Ty. fateor omnia
Facta eſſe ita, ut dicis, & fallacijs
Abiſſe eum abs te mea opera, atque aſtutia.
An obſecro hercle te, id nunc ſuccenſes mihi?

At cum cruciatu maxumo id ſactu'ſt tuo.
Dum ne ob maleſacta peream, parui æſtumo,
Si ego hîc peribo. aſt ille, ut dixi, non redit.
At erit mihi hoc ſactum mortuo memorabile.
Meũ herum captum ex ſeruitute, atque hoſtibus
Reducem ſeciſſe liberum in patriam ad patrem:
Meumq; potius me caput periculo
Præoptauiſſe, quàm is periret, ponere.
Facito ergo ut Acheronti ducas gloriam.
QVI PER *uirtutem peritat, non pol interit.*
Quando ego te exemplis peſſumis excruciauero
Atque ob ſutelas tuas te morti miſero,
Vel te interiſſe, uel periſſe prædicent:
Dum pereas, nihil interdico, dicant uiuere.
Pol ſi iſthuc ſaxis, haud ſine pœna ſeceris.
Si ille huc redibit, & ſicut conſido affore.
Ar. *Proh Di immortales, nunc ego teneo, nunc ſcio*
Quid ſit hoc negocij: meus ſodalis Philocrates
In libertate'ſt ad patrem in patria. bene'ſt.
Nec quiſqua'ſt mihi, nunc æquè melius quoi uelĩ.
Sed hoc mihi ægre'ſt, me huic dediſſe operã malã
Qui nunc prpoter me, meáq; uerba uictus eſt.
Vetuin' te quicquam mihi hodie ſalſũ proloqui?
Vetuiſti. Ae. cur es auſus mentiri mihi?
Quia uera obeſſent illi, quoi operam dabam:
Nunc ſalſa proſunt. Ae. at tibi oberunt. Ty. op=
tumu'ſt:

At herum ſeruaui, quem ſeruatum gaudeo,
Quoi me cuſtodẽ addiderat herus maior meus.
Sed malè né id factum arbitrare? Ae. peſſumè.
Ty. At ego aio, rectè, qui abs te ſeorſum ſentio.
Nam cogitato, ſiquis hoc gnato tuo
Tuus ſeruos faxit, qualem haberes gratiam?
Emitteres ne nec ne eum ſeruom manu?
Eſſet ne apud te is ſeruos acceptiſſimus? reſpõde.
Ae. Opinor. Ty. cur ergo iratus mihi es?
Ae. Quia illi fuiſti, quàm mihi fidelior.
Ty. Quid tu una nocte poſtulauiſti, & die,
Recens captum hominem & nuperũ, & nouitiũ
Te perdocere, ut melius conſulerem tibi,
Quàm illi, qui cum unà puero ætatem exegerã
Ae. Ergo ab eo petito iſtam gratiam. ducite
Vbi ponderoſas craſſas capiat compedes.
Inde ibis porrò in latomias lapidarias,
Ibi quom alij octonos lapides effodiunt, niſi
Quotidianum ſexquiopus confeceris,
Sexcentoplago nomen indetur tibi.
Ar. Per Deos, atque homines te ego obteſtor, Aegio,
Ne tu iſthũc hominem perduis. Ae. curabitur.
Nam noctu neruo uinctus cuſtodibitur,
Interdiu ſub terra lapides eximet.
Diu ego hunc cruciabo, non uno abſoluam die.
Ar. Certũ ne eſt tibi iſtuc? Ae. non moriri certius.
Abducite iſtum actutũ ad Hippolytum fabrum.

Iubete huic craſſas compedes impingier,
Inde extra portam ad meum libertum Cordaliũ
In lapidicinas facite deductus ſiet.
Atque hunc ita me uelle dicite curarier,
Ne quid deterius huic ſit, q̃ quoi peſſume'ſt.
Ty, *Cur ego te inuito me eſſe ſaluom poſtulem?*
Periclum uitæ meæ tuo ſtat periculo
Poſt mortem, in morte nihil eſt, quod metuam
mali.
Et ſi peruiuo uſque ad ſummam ætatem, tamen
Breue ſpatium eſt perferundi, quæ minitas mihi.
Vale, atque ſalue, etſi aliter ut dicam, meres.
Tu Ariſtophontes, de me ut meruiſti, ita uale.
Nam mihi propter te hoc obtigit. Ae. *abducite.*
Ty. *At unũ hoc te quæſo, ſi huc rebitet Philocrates,*
Vt mihi eius facias conueniundi copiam.
Ae. *Periſtis, niſi hunc iam è conſpectu abducitis.*
Ty. *Vis hæc quidẽ hercle'ſt, & trahi, & trudi ſimul.*
Ae, *Illhic eſt abductus recta in phylacã, ut dignus eſt.*
Ego illis captiueis alijs documentum dabo.
Ne tale quiſquam facinus incipere audeat.
Quod abſque hoc eſſet, & qui mihi fecit palàm,
Vſque offerre natum ſuis me ductarent dolis.
Nunc certu'ſt nulli poſthæc quicquam credere.
Satis ſum ſemel deceptus. ſperaui miſer
Ex ſeruitute me exemiſſe filium.
Ea ſpes elapſa'ſt. perdidi unum filium

Puerũ quadrimum, quem mihi ſeruos ſurpuit.
Neque eum ſeruom unqam repperi, nec filium.
Maior potitus hoſtium eſt. quod hoc eſt ſcelus?
Quaſi in orbitatem liberos produxerim.
Sequere hâc, reducam te ubi fuiſti neminis,
Miſereri certu'ſt; quia mei miſeret nemo,
Exauſpicaui ex uinculis. Nunc intellego
Redauſpicandum hunc eſſe in catenas denuo.

ACTVS IIII. SCENA I.

Ergaſilus paraſitus. Aegio ſenex.

IVpiter ſupreme ſeruas me, meaſq; auges opes,
Maxumas optumitates, atque opiparas offers mihi.
Lucrum, ludum, iocum, feſtiuitatem, ferias,
Pompam, penum, potationes, ſaturitatẽ, gaudiũ;
Nec quoiquam homini ſupplicare nunc certu'ſt mihi.
Nam prodeſſe amico poſſũ, uel inimicũ perdere.
Ita hic me amœnitate amœna amœnus onerat dies.
Sine ſacris hæreditatem ſũ adeptus offertiſſumã.
Nũc curſum ad ſenem capeſſam hunc Aegionẽ, quoi boni

Tantum offero, quantum ipſe à Dis optat, atq; etiam amplius.
Nunc certa res eſt, eodem pacto, ut comici ſerui ſolent,
Conijciam in collum pallium, primo ex me hanc rem ut audiat,
Speroq; me ob hunc nuncium, æternum adeptu- rum cibum.

Ac. *Quanto in pectore hanc rem meo magis uoluto, tanto mihi*
Aegritudo auctior eſt in animo. ad illum mo[illegible] ſublitum os eſſe
Hodie mihi, neque id perſpicere quiui quod quõ ſcibitur,
Per urbem irridebor: quom ex templo ad forum aduenero,
Omnes de me loquentur, hic ille eſt ſenex ductus,
Quoi uerba data ſunt. ſcd Ergaſilus eſt ne hic, quem uideo procul?
Collecto quidem eſt pallio. quid nam acturus eſt?

Er. *Moue abs te morã, atque Ergaſile age hãc rem:*
Eminor, interminorq;, ne quis mihi obſtiterit obuiam,
Niſi qui ſat diu uixiſſe ſeſe homo arbitrabitur.
Nam qui obſtiterit, ore ſiſtet. **Ac.** *hic homo pugillatum incipit.*

Er. *Facere certũ'ſt: proinde oẽs itinera inſiſtant ſua;*

Neu quis in hac platea negotij conſerat quicquã ſui.

Nam meus eſt baliſta pugnus, cubitus catapulta'ſt mihi.

Humerus aries, tum genu ut quenque icero, ad terram dabo,

Dentilegos omnes mortales faciam, ut quẽque offendero.

Ae. Quæ illhæc eminatio'ſt, nã nequeo mirari ſatis.

Er. Faciam huius diei, lociq́;, meiq́; ſemper meminerit.

Qui mihi in curſu obſtiterit, ſaxo uitæ is obſtiterit ſuæ.

Ae. Quid hic homo tantum incipeſſit facere cum tãtis minis?

Er. Prius edico ne quis propter culpam capiatur ſuã.

Continete uos domi, prohibete à uobis uim meã.

Ae. Mirũ ædepol ni hic in uentrẽ ſũpſit cõfidẽtiã

Væ miſero illi, quoius cibo iſte factu'ſt impẽſior.

Er. Tum piſtores, ſcrofipaſci, qui alunt furfure ſues,

Quarum odore præterire nemo priſtinũ poteſt,

Eorũ ſi quoiusquã ſcrofã in publico cõſpexero,

Ex ipſis dominis meis pugnis exculcabo furfures

Ae. Baſ licas editiones, atque imperioſas habet.

Satur homo'ſt. habet profectò in uentre confidentiam.

Er. *Tum piſcatores, qui præbent populo piſces fœtidos,*
Qui aduehuntur quadrupedanti, crucianti cantherio,
Quorũ odos ſubaſilicanos omnes abigit in forũ:
Eis ora ego uerberabo ſurpiculis piſcarijs,
Vt ſciant alieno naſo quã exhibeant moleſtiam.
Tum lanij autem, qui concinnant liberis orbas oues,
Qui locant cædundos agnos, & duplam agninam danunt,
Qui petroni nomen indunt ueruecis ſectario:
Eum ego ſi in uia petronẽ publica conſpexero,
Et petronem, & dominum reddam mortales miſerrumos.

Ac. *Euge, edictiones ædilitias hic quidem habet.*
Mirumq; adeo'ſt, niſi hunc fecerunt ſibi Aetoli agoranomum.

Er. *Non ego nũc paraſitus ſũ ſed regũ rex regalior.*
Tantus uentri commeatus meo adeſt in portu cibus.
Sed ego ceſſo hunc Aegionem onerare lætitia ſenem?
Quoi hominum adæque nemo uiuit fortunatior,

Ac. *Quæ illhæc eſt lætitia, quã illhic lætus largitur mihi?*

Er. *Heus heus ubi eſtis? ecquis hoc mihi aperit oſtium?*

Ae. *Hic homo ad cænam recipit ſe ad me*. Er. *aperite haſce ambas foreis*
Prius, quàm pultando aſſulatim foribus exitium affero.
Ae. *Perlubet hunc hominem colloqui*: Ergaſile.. Er.
Ergaſilum *qui uocat?*
Ae, *Reſpice*. Er. *fortuna quod tibi nec facit, nec faciet, hoc*
Me iubes. ſed tu quis es? Ae. *reſpice ad me*, Acgio *ſum*. Er. *o mihi quantum'ſt*
Hominum optumorum? optumè mihi in tempore aduenis.
Ae. *Neſcio quem ad portum nactus, ubi cœnes: eò faſtidis?* Er. *cedó*
Manum Ae. *manum?* Er. *manum, inquam, cedò tuam actutum*. Ae. *tene*.
Er. *Gaude* Ae. *quid ego gaudeam?* Er. *quia ego impero:, age gaude modô*.
Ae. *Pol mœrores mihi anteuortunt gaudijs*. Er. *noli iraſcier*.
Iam ego ex corpore exigã omneis maculas mœrorum tibi.
Gaude audacter Ae. *gaudeo, et ſi nihil ſciam, quod gaudeam*.
Bene facis. iube. Ae. *quid iubeam?* Er. *ignem ingentem fieri*.
Ignem ingentem? Er. *ita dico, magnus ut ſit*

Ae. quid uolt uri? tuán'
Cauſa me ædes incenſurum cenſes? Er. noli iraſcier.
Iuben', an non iubes aſtitui aulas? patinas elui?
Laridum atque epulas foueri foculis feruētibus?
Alium piſces præſtinatum abire? Ae. hic uigilans ſomniat.
Alium porcinam, atque agninam, & pullos gallinaceos?
Scis bene eſſe, ſi ſit unde. Er. pernam, atque ophthalmiam,
Horæum, ſcombrum, & trygona, & cetum, & mollem caſeum?
Ae. *Nominandi iſtorum tibi erit magis, quàm edundi copia*
Hîc apud me Ergaſile. Er. meán' me cauſa hoc cenſes dicere?
Ae. *Nec nihil hodie, nec multo plus tu hîc edes, n fruſtra ſis.*
Proin' tu tui quotidiani uicti uentrem ad me afferas.
Quin ita faciam & ut recupias facere ſumptum, et ſi ego uetem.
Ae. *Egó ne? Er. tú ne. Ae. tum tu mî igitur herus es? Er, immo bene uolens.*
Vin'te faciam fortunatum? Ae. malim, quàm miſerum quđem.

Er. *Cedò manum*. Ae. *hem manum*. Er. *Dij te omnes adiuuant*. Ae. *nihil ſentio*,

Er. *Non enim es in ſenticeto, eò non ſentis. ſed iube*
Vaſa tibi pura apparari ad rem diuinam citô,
Atque agnum afferri proprium, pinguem. Ae. *cur?* Er. *ut ſacrufices*.

Ae. *Quoi deorum?* Er. *mihi hercle! nam ego nunc tibi ſum ſummus Iupiter*,
Idem ego ſũ ſalus, fortuna, lux, letitia, gaudiũ.
Proin' tu deũ hũc ſaturitate facias tranquillũ tibi.

Ae. *Eſurire mihi uidere*. Er. *mihi equidem eſurio, non tibi*.

Ae. *Tuo arbitratu: facilè patior*. Er. *conſuetus puer*.

Ae. *Iupiter te, Diq́; perdant*. Er. *te hercle, mihi æquom' ſt gratias*
Agere ob nuntium: tantum ego nunc porto à portu tibi boni.

Ae. *Nunc tu mihi places: abi ſtultus ſerò poſt tempus uenis*.

Er. *Igitur ſi olim aduenißem, magis tu tum iſthuc diceres!*
Nunc hanc lætitiam accipe à me, quam fero: nã filium tuum
Modò in portu Philopolemum uiuom, ſaluom, & ſoſpitem
Vidi in publica celoce: ibidemq́; illum adoleſceutulum

Alium unà, & tuum Stalagnum ſeruom, qui auſugit domo.

Qui tibi ſurripuit quadrimum puerũ filiolũ tuũ.

Ae. *Abi in rem malam, ludis me?* Er. *ita me amabit ſancta Saturitas*

Aegio itaque ſuo me ſemper condecoret cognomine,

Vt uidi. Ae. *meum gnatum?* Er. *tuum gnatũ, & Genium meum.*

Et capteiuom illum Aulidenſem. AE. ma ton apollo? *& ſeruolum.*

Ae. *Stalagnum, meum qui gnatum ſurripuit?* Er. ny tin coran.

Ae. *Iam diu?* Er. ny tin praeneſtyn. Ae. *uenit?* Er. ny tin ſignian.

Ae. *Certon'?* Er. ny tin phruſinona. Ae. *uideſis.* Er. ny ton alatrion.

Ae. *Quid tu barbaricas urbes iuras?* Er. *quia enim item aſperæ*

Sunt, ut tuum uictum autumabas eſſe. Ae. *uæ ætati tuæ.*

Er. *Quippe quando mihi nihil credis, quod ego dico ſedulò.*

Sed Stalagnus quoius erat tum nationis, quom hinc abijt?

Ae, *Quoius & nunc.* Er. *ſi quoius nunc eſt, Boius Boiam terit.*

Librorum quærundorum cauſa ei credo uxor
data'ſt.

Ae. Dic,bona' fide tu mihi iſthæc uerba dixiſti? Er. bona.

Ae. Di immortales, iterum natus uideor, ſi uera
autumas.

Er. An tu dubium habebis etiam, ſanctè quom ego
iurem tibi?

Poſtremò Aegio, ſi parua iuriiurando'ſt fides,
Viſe ad portum. Ae. facere certu'ſt: tu intus
cura quod opu'ſt.

Sume, poſce, prome quiduis: te facio cellariū.
Nam hercle niſi manticulatus probè hæc ſuiſti,
petito,

Aeternum tibi dapinato uictū, ſi uera autumas.

Er. Vnde id? Ae. à me, meoq; gnato. Er. ſpondes
tu iſtud? Ae. ſpondeo.

Er. At ego tuum tibi aduenisſe filium reſpondeo.

Ae. Cura quam optumè potes. Er. benè ambula, &
redambula.

ACTVS IIII. CENA II.

Ergaſilus.

Illic hinc abit: mihi rē ſūmā credidit cibariā.
Di immortales, ut ego collos detruncabo tergo-
ribus.

Quanta pernis peſtis ueniet. quanta labes larido.
Quanta ſumini abſumēdo. quāta collo calamitas.
Quanta lanijs laſſitudo. quanta porcinarijs.
Nam ſi alia memorem, quæ ad uentris uictum conducunt, mora'ſt.
Nunc ibo ad præ ſecturam, & ius dicā larido:
Et quæ pendent indemnatæ, pernis auxiliū ferā.

ACTVS IIII. SCENA III.

Aegionis puer.

DI eſpiter te Diq; Ergaſile perdant, & uentrem tuum,
Paraſitosq; omnes, & qui poſthac cœnam paraſitis dabit.
Clades, calamitas, quæ intemperies modò in noſtram aduenit domum?
Quaſi lupus eſuriens. metui ne in me faceret impetum.
Nimisq; hercle ego illum malé formidabam: ita frendebat dentibus.
Aduenicns modò deturbauit totum cum carne carnarium.
Arripuit gladium, prætruncauit tribus tergoribus glandia.
Aulas, calicesq; oēs confregit, niſi quæ modiales (erant.

Coquum percontabatur, poſſent ne ſeri aulæ re-ſerueſcere.
Cellas refregit omnes intus, recluſitq; armariū.
Aſſeruate iſtūc (ſultis) ſerui. ego ibo, ut conueni-am ſenem,
Dicam ut ſibi penum aliud ornet, ſiquidem ſeſe uti uolet.
Nam in hoc, ut hic quidem adornat, aut iam ni-hil eſt, aut iam nihil erit.

ACTVS V. SCENA I.

Aegio. Philopolemus. Philocrates.

Ae. *IOui Dijsq; ago gratias meritò magnas, quom te reducem*
Tuo patri reddiderunt: quomq; ex miſerijs Plu-rimis
Me exemerunt, quæ adhuc te carens (dum hîc fui) ſuſtentabam:
Quomq; hunc conſpicio in poteſtate noſtra: quō-q; hæc reperta'ſt fides
Firma nobis. PHILOP. *ſatis iam dolui ex ani-mo, & cura me ſatis*
Et lacrumis maceraui hîc. ſatis iam audiui tuas
Aerumnas ad portū, quas tu memorauiſti mihi:
Hoc agamus. PHILOC. *quid nunc, quoniam*

tecum ſeruaui fidem,
Tibiq; hunc reducem in libertatem feci? AEG. *feciſti ut tibi*
Philocrates nũquam referre gratiã poßim ſatis,
Perinde ut tu promeritus de me & filio. PHILOP. *immo potes*
Pater, & poteris, & ego potero, & Di *poteſtatem dabunt,*
Vt beneficiũ benemerẽti noſtro merito muneres:
Sicut tu huic potes pater mi facere merito maxumè.
AEG. *Quid opus uerbis? lingua nulla'ſt, qua negem quicquid roges.*
PHILOC. *Poſtulo abs te, ut mihi illum reddas ſeruom, quem hic reliqueram*
Pignus pro me: qui mihi melior, quàm ſibi ſemper fuit:
Pro benefactis eius, uti preitum poßim reddere.
AEG. *Quòd benefeciſti, refertur gratia. id quod poſtulas,*
Et id, & aliud, quod me orabis, impetrabis, atque te
Nolim ſuccenſere, quòd ego iratus ei feci malè.
PHILOC. *Quid feciſti?* AE. *in lapicidinas compeditum condidi,*
Vbi reſciui mihi data eſſe uerba. PHILOC. *uæ miſero mihi:*

Propter meum capud labores homini eueniſſe optumo?

AEG. *At ob eam rē mihi libellā pro eo argenti ne duis:*
Gratis à me, ut ſit liber, abducito. PHILOC. *ædepol* Aegio
Facis benignè, ſed quæſo hominē iubeas accerſi! AEG. *licet.*
Vbi eſtis uos? ite actutū, Tyndarū huc accerſſite.
Vos ite intrò. interibi ego ex hac ſtatua uerueceæ uolo
Erogitare meo minore quid ſit factum filio.
Vos lauate interibi. PHILOP. *ſequere hâc Philocrates me intrò.* PHILOC. *ſequor.*

ACTVS V. SCENA II.

Aegio ſenex. Stalagnus, fugitiuos.

AE. AGe *tu, illhuc procede bone uir, lepidum mancupium meum.*

ST. *Quid me oportet facere, ubi tu talis uir falſum autumas?*
Fui ego lepidus, uel bonus uir nunquam: neque frugi bonæ,
Neque ero unquam, neque ſpem ponas, me bonæ frugi fore.

AEG. *Propèmodum ubi loci tuæ fortunæ ſint, facilè intelligis.*

Si eris uerax, rē tuā ſacies ex mala meliuſculam.
Rectè, & uera loquere: ſed neque tu uerè, neque rectè adhuc
Feciſti unquam. ST. *quid ego ſatear? credin' pudeat quom autumes?*
AE. *At ego ſaciam, ut pudeat. nam in ruborem te totum dabo.*
ST. *Eia, credo ego imperito plagas minitaris mihi.*
Tandem iſta auſer. dic quid fers, ut feras hinc quod petis.
AG. *Satis facundus: ſed fieri dictis cōpendium uolo.*
ST. *Vt uis fiat.* AE. *bene morigerus fuit puer: nunc non decet.*
Hoc agamus: iam animaduorte: hæc mihi, quæ dicam, ediſſere:
Si eris uerax, tuas res feceris meliuſculas.
ST. *Nugæ iſthæc: nō me cēſes ſcire, quo dignus ſiē?*
AE. *At ea ſubterſugere potis es pauca, ſi nō omnia.*
ST. *Pauca effugiam ſcio: nam multa euenient, & merito meo:*
Quia & ſugi, & tibi ſurripui filium, & eum uendidi.
AE. *Quoi homini?* ST. *Theodoromedi in Aulide Polyplusſo,*
Sex minis. AE. *proh Di immortales, is quidem huius eſt pater*
Philocratis. ST. *quin melius noui, quàm te,*

& uidi ſæpius.

AE. *Serua Iupiter ſuprme & me, & meum gnatum.*
Philocrates, per tuũ Geniũ obſecro exi, te uolo.

ACTVS V. SCENA III.

Philocrates. Aegio. Stalagnus.

PH. *AEgio adſum, ſiquid me uis, impera.* AEG. *hic gnatum meum*
Tuo patri ait uendidiſſe ſex minis in Aulide.

PH. *Quandiu id factu'ſt?* ST. *hic annus incipit uiceſimus.*

PH. *Falſa memorat.* ST. *aut ego, aut tu. nam tibi quadrimulum*
Tuus pater peculiarem paruolum puero dedit.

PH. *Quod erat ei nomen? ſi uera dicis, memorãdum mihi.*

ST. *Pægniũ uocitatus eſt, pòſt uos indidiſtis Tyndaro*

PH. *Cur ego te non noui?* ST. *QVIA MOS OBLIVISCI HOMINIBVS:*
Neque nouiſſe, quoius nihili ſit faciunda gratia.

PH. *Dic mihi, is ne iſthic fuit, quem uendidiſti meo patri,*
Qui mihi peculiaris datus eſt, huius filius?
Viuit ne is homo? ST. *argentum accepi, nil curaui cæterum.*

AE. *Quid tu ais?* PH. *quin iſthic ipſu'ſt Tyndarus*

tuus filius,

Vt quidem hic argumenta loquitur: nam is me- cum à puero puer

Bene pudiceq; educatus eſt uſque ad adoleſcẽtiã.

AE. *Et miſer, & fortunatus ſum, ſi uera dicitis.*

Eò ſũ miſer, quia malè illi feci, ſi gnatus meu'ſt.

Heheu quom ego plus, minusq; feci illi, quàm æquom fuit.

Quòd malè feci, crucior, modò ſi infectum fie- ri poßiet.

Sed eccũ incedit huc ornatus audax ſuis uiribus.

ACTVS V. SCENA IIII.

Tyndarus. Aegio. Philocrates. Stalagnus.

TY. *VIdi ego multa ſæpe picta, quæ ſub Ache- ronte fierent*

Cruciamenta: uerumenimuero nullus adæque'ſt Acherons, (locus,

Atque ubi ego fui in lapicidinis, illic ibi demu'ſt

Vbi labore laßitudo eſt oïs exigunda ex corpore.

Nam ubi illò adueni, quaſi patricijs pueris aut monedulæ,

Aut anates, aut coturnices, dãtur queiscũ luſitẽt,

Itidem huc mihi aduenienti upupa, quæ me dele- ctet, data'ſt.

Sed herus eccum ante hoſtium, & herus alter

audiſſe me

Quaſi per nebulā, Aegion ̄ meū patrē uocarier.

AE. *Ego ſum.* TY. *compedibus, quæſo, ut tibi ſit leuior filius,*

Atque hic grauior ſeruos. AE. *certu'ſt principium id præuortier.*

Eamus intrò, ut arceſſatur faber, qui iſtas compedes

Tibi adimam, huic dem. ST. *quoi peculi nihil eſt, rectè feceris.*

GREX.

SPectatores, ad pudicos mores facta hæc fabula'ſt:

Neque in hac ſubitæ cogitationes ſunt, ulláue amatio,

Nec pueri ſuppoſito, nec argenti circumductio,

Neque ubi adoleſcens uxorem ducat clam ſuum patrem.

Huiuſmodi paucas poetæ reſcriunt comœdias,

Vbi boni meliores fiant. nunc uos, ſi uobis placet,

Et ſi placuimus, neque odio fuimus, ſignum hoc mittite,

Qui pudicitiæ eſſe premiū uoltis, plauſum date.

TRINVMMVS

DRAMATIS PERSONAE

LVXVRIA. PROLOGVS.
INOPIA.
MEGARONIDES SENEX.
CALLICLES SENEX.
LYSITELES ADOLESCENS.
PHILTO SENEX.
LESBONICVS ADOLESCENS.
STASIMVS SERVOS.
CHARMIDES SENEX.
SICOPHANTA.

ARGVMENTVM.

THeſaurum abſtruſũ domo abiens peregrè Charmides,
Remq; omnem amico Callicli mandat ſuo.
Iſthoc abſente malè rem perdidit filius.
Nam & ædeis uendit: has mercatur Callicles.
Virgo indotata, ſoror iſtius poſcitur.
Minus quo cum inuidia ei det dotem Callicles,
Mandat qui dicat aurum ferre ſeſe à patre.
Vt uenit ad ædeis, hunc deludit Charmides
Senex ut rediit, quoius nubunt liberi.

PROLOGVS.

Luxuria, & Inopia

LV. *SEquere me mea gnata, ut munus fungaris tuum.*

IN. *Sequor: ſed finem fore quem dicam, neſcio.*

LV. *Adeſt.hem illæ ſunt ædeis, i intrò nunc iam.*
Nunc ne quis erret uoſtrum, paucis in uiam
Deducam, ſi quidem operam promittitis dare.
Nunc primum igitur, quæ ego ſim, & quæ illa hæc etiam ſiet,
Huc quæ abijt intrò, dicam, ſi animũ aduortitis.
Primùm mĩ Plautus nomen LVXVRIAE *indidit:*
Tũ mihi gnatã hanc is eſſe uoluit, INOPIAM.
Sed huc quid introierit impulſu meo,
Accipite, & date mihi uacuas aureis, dum eloquor.
Adoleſcens quidam eſt, in hiſce qui habitat ædibus.
Is rem paternam me adiutrice perdidit.
Quoniam, qui me aleret, nihil eſſe uideo relqui,
Dedi meam gnatam, qui cum ætatem exigat.
Sed de argumento ne expectetis ſabulæ.
Senes, qui huc uenient, hi rem uobis aperient.
Nã nomẽ Græcè huic eſt THESAVRO *ſabulæ.*

Philemon ſcripſit, Plautus uortit barbarè:
Nomē TRINVMMO *fecit. nūc hoc uos rogat,*
Vt liceat poſſidere hanc nomen fabulam.
Tantum eſt. ualete: adeſte cum ſilentio.

ACTVS I. SCENA I.

Megaronides.

NAE *amicum caſtigare ob meritam malā noxiā,*
Immane eſt facinus: uerùm in ætate utile & conducibile.
Nam ego amicum hodie meum concaſtigabo pro commerita noxia
Inuitus: ni me id inuitet, ut faciam, fides nam hic nimium morbus
Mores inuaſit bonos: ita plerunque omnes iam ſunt intermortui.
Sed dum illi ægrotant, interim mores mali, quaſi herba irrigua,
Succreuerunt uberrimè: neque quicquam hîc uile nunc eſt,
Niſi mores mali: eorum licet iam meſſem metere maxumam.
Nimioq; hîc pluris pauciorum gratiam faciunt pars hominum,
Quàm id, quod proſit pluribus: ita uincūt illud

Cõducibile, gratiæ, quæ in rebus multis obſtitãt,
Odioſæq; ſunt, remoramq; faciunt rei priuatæ,
& publicæ.

ACTVS I. CENA II.

Callicles, Megaronides, ſenes.

LArem corona noſtrum decorari uolo, uxor
uenerare, ut
Nobis hæc habitatio bona, fauſta, felix, fortu-
nátaq; eueniat,
Teq; ut quàm primùm poßim, uideã emortuã.
ME. *Hic ille eſt, ſenecta ætate qui factus eſt puer,*
qui admiſit
In ſe culpam caſtigabilem. aggrediar hominem.
CA. *Quoia uox prope me ſonat?* ME. *tui beneuolẽ-*
tis, ſi ita es, ut ego uolo:
Sin aliter es, inimici atque irati tibi. CA. *ó ami-*
ce ſalue, atque
Aequalis. ut uales, Megaronides? ME. *& tu*
ædepol ſalue Callicles.
Valen'? ualuiſtin'? CA. *ualeo, & ualui rectius.*
ME. *quid agit*
Tua uxor? ut ualet? CA. *plusquàm ego uolo.*
ME. *benè hercule*
Eſt, illam tibi benè ualere, & uiuere. CA. *cre-*
do hercle te
Gaudere, ſiquid mihi mali eſt. ME. *omnibus*

amicis quod mihi eſt,
Cupio eſſe idem. CA. *ehò tua uxor quid agit?*
ME. *immortalis eſt,*
Viuit, uicturaq́; eſt? CA. *bene hercle denunti-as, deosq́; oro, ut*
Vitæ tuæ ſuperſtes ſuppetat, dum quidem her-cle tecum nupta ſit.
ME. *ſanè uelim: ſed miſſa hæc face, atque hoc animum aduorte.*
Nam ego dedita opera huc ad te aduenio. CA. *quid uenis?*
ME. *Malis te ut uerbis multis multùm obiurgem.* CA. *men'?*
ME. *Núm quis eſt hîc alius, præter te, atque me?* CA. *nemo'ſt. quid igitur?*
ME. *Rogitas? té ne obiurgitẽ? niſi tute mihi me cẽſes*
Dicturũ malè nã ſi in te ægrotãt artes animi tui.
Sin immutare uis ingenium moribus, aut ſi de-mutant mores
Ingenium tuum, neque eos antiquos ſeruas, aſt captas nouos:
Omnibus amicis morbum tu incuties grauem: ut te uidere,
Audireq́;, ægroti ſient. CA. *quid in mentem uenit*
Tibi iſthæc dicta dicere? ME. *quia oẽs bonos, bonasq́;*

Accurare addecet, ſuſpitionem, & culpam ut ab ſeſe ſegregent,

CA. *Non poteſt utrunque fieri.* ME. *quapropter?* CA. *rogas? ne admittam*

Culpam: ego meo ſum promus pectori, ſuſpitio eſt in pectore alieno

Sita. nam nunc ego ſi te ſurripuiſſe ſuſpicer Ioui *coronam de capite*

E Capitolio, quod in culmine aſtat ſummo: ſi id non feceris, atque

Id tamen mihi lubeat ſuſpicarier: quid tu id prohibere me potes,

Ne ſuſpicer? ſed iſthuc negotij ſcire cupio quicquid eſt. ME. *haben'*

Tu amicum aut familiarem quempiam, quoi pectus ſapiat?

CA. *Aedepol haud dicam dolo. ſunt, quos ſcio eſſe amicos: ſunt, quos ſuſpicor:*

Sunt, quorũ ingenia, atque animos non poßim noſcere, ad amici

Partem, an ad inimici perueniant. ſed tu ex amicis certis mihi es

Certißimus. ſiquid ſcis me feciſſe inſcitè, aut improbè, ſi id me

Non accuſas, tute ipſe obiurgandus es ſcio. ME. *& ſi huc alia cauſa*

Ad te adueni, æquõ poſtulas. CA. *expecto, ſi*

quid dicas.

ME. *Primum dum omnium, malè dictitatur tibi uolgo in ſermonibus:*

Turpilucricupidum te uocant ciues tui: tū autem ſunt alij, qui te

Volturium uocāt. hoſteis ne, an ciueis comedis, paruipendere.

Hæc cum audio in te dici, excrucior miſer. CA. *eſt, atque non eſt*

Mihi in manu Megaronides: quin dicāt non eſt: merito ut ne dicant,

Id eſt. ME. *fuit ne hic tibi amicus Charmides?* CA. *eſt, & fuit: id ita eſſe,*

Vt credas, rem tibi authorem dabo. nam poſtquam hic eius rem confregit

Filius, uidetq; ipſe ad paupertatem protractum eſſe ſe, ſuamq;

Filiam eſſe adultam uirginem, ſimul eius matrē, ſuamq; uxorem mortuam:

Quoniam hinc iturū'ſt ipſe in Seleuticam, mihi comendauit uirginem

Gnatam ſuam, & rem ſuam omnem, & illum corruptum filium.

Hic ſi inimicus eſſet, credo, haud crederet. ME. *quid tu adoleſcentem,*

Quem eſſe corruptum uides, qui tuæ mandatus eſt fidei & fiduciæ,

Quin eum reſtituis? quin ad frugem corrigis?
ei rei operam dare te fuerat
Aliquanto æquius, ſi qui probiorem facere poſ-
ſis, non uti in eandem
Tute accederes inſaniam, malumq́; ut eius cum
tuo miſceres
Malo. CA. quid feci? ME. quod homo nequã.
CA. non iſthuc meum eſt.
ME. Emiſtin' de adoleſcente has ædes? quid taces?
ubi nunc tute habitas?
CA. Emi, atque argentũ dedi, minas quadraginta a-
doleſcenti ipſi
In manum. ME. dediſtin' argentum? CA. fa-
ctum, neque facti piget.
ME. Aedepol fidei adoleſcentis mandatum malè.
dediſti næ hoc pacto ei
Gladium, qui ſe occideret. quid ſecus eſt, aut
quid intereſt, dare
Te in manu argentum amanti homini adoleſcẽ-
ti, animi impoti,
Qui exædificaret ſuam inchoatam ingnauiam?
CA. non ego
Illi argentum redderem? ME. non redderes: ne-
que de illo quicquam
Neque emeres, neque uenderes: nec, qui dete-
rior eſſet, faceres copiam.
Inconciliaſtin' eum, qui mandatu'ſt tibi? illum,

qui mandauit, eum
Exturbaſti ex ædibus? ædepol mandatum pul-
chrè, & curatum probè.
Crede huic tute, iam ſuam melius rem geſſerit.
CA. ſubigis maledictis
Me tuis Megaronides nouo modo, adeo, ut quod
meæ concreditum
Sit taciturnitati clàm, fidei, & fiduciæ, ne enũ-
ciarem quoiquam,
Neu facerem palàm, ut mihi neceſſe ſit iam id
tibi concredere.
ME. Mihi quod credideris ſumes, ubi poſueris. CA.
circunſpicedum te, ne
Quis abſit arbiter nobis, & quæſo itidem idem
circunſpice.
ME. Auſculto ſiquid dicas. CA. ſi taceas, loquar,
quoniam hinc eſt
Profectus peregrè Charmides, theſaurum mihi
demonſtrauit
In hiſce ædibus, hic in conclaui quodam. ſed cir-
cunſpice.
ME. Nemo eſt. CA. nummorum philippeûm ad
tria millia.
Id ſolus ſolum per amicitiam, & per fidem flens
me obſecrauit,
Suo ne gnato crederem, né ue quoiquam, unde
ad eum id

Poſſet permaneſcere, nunc ſi ille huc ſaluos re-
uenit, reddam
Suum ſibi. ſi quid eo ſuerit, certò illius filiæ,
quæ mihi mandata,
Si habeo, dotem unde dem, ut eam in ſe dignam
conditionem
Collocem: ME. *proh* Dî *immortales uerbis*
paucis quàm citò
Aliam feciſti me: alius ad te ueneram. ſed ut
occœpiſti, perge
Porrò proloqui. CA. *quid tibi ego dicam, qui*
illius ſapientum,
Et meam fidelitatem, & celata omnia penè ille
ignauos.
Funditus peſundedit? ME. *quî dum?* CA. *quia*
rure dum ſum
Ego unos ſex dies, me abſente, atque inſciente,
inconſultu meo,
Aedes uenales haſce inſcribit litteris, adeſuri-
uit magis,
Et inhiauit acrius lupus: obſeruauit, dum dor-
mitarent canes,
Gregem uniuerſum uoluit ſecum auortere, ſe-
diſſet edentul,
Ni hæc præſenſiſſent canes. ſed nunc rogare
ego uicinum te uolo,
Quid fuit officium meum me facere, face ſciam.

utrum indicare

Me ei theſaurũ, a quõ fuit, aduorſum quod eius

Me obſecrauiſſet pater, an ego alium dominum paterer

Fieri hiſce ædibus, qui emiſſet? eius eſſet ne eius pecunia?

Emi egomet potius ædeis: argentum dedi, theſauri

Cauſa: ut ſaluom amico traderem. neque adeo haſce emi

Mihi, neque uſuræ meæ: illi redemi rurſum, à me argentum dedi.

Hæc ſunt, ſeu rectè, ſeu peruorſe facta ſunt. egomet feciſſe

Confiteor Megaronides. hem mea maleſacta, hem meam

Auaritiam tibi, haſcine propter res maledictas

Famas ferunt: ME. pauſa, uiciſti caſtigatorem tuum, occluſiſti

Linguam, nihil eſt qui reſpondeam. CA. nunc ego te quæſo,

Vt me operà & conſiliò iuues: communiceſq; hanc mecum meam

Prouinciam. ME. polliceor operam. ergo, ubi eris paulopoſt? CA. domi.

Numquid uis? ME. cures tuàm fidem. CA. fit ſedulò. ME. ſed quid àis?

CA. *Quid uis? ME. ubi nunc adoleſcens habet? CA.*

poſticulum
Hoc recepit, quom uendidit. ME. *iſthuc uolebam ſcire.*
I ſanè nunc iam. ſed quid ais? CA. *quid?* ME. *nunc uirgo nempe apud te eſt?*
CA. *Ita eſt, iuxtaq; eam curo cum mea.* ME. *rectè facis.* CA. *nunc prius*
Quàm abeo, me rogitaturus? ME. *uale: nihil eſt profectò ſtultius,*
Neque ſtolidius, neque mendaciloquius, neque argutum magis,
Neque confidentiloquius, neque periurius, quàm urbani aßidui
Ciues, quos ſcurras uocant. atque egomet me adeo cum illis
Vnà ibidem traho, qui illorum uerbis falſis acceptor fui.
Qui omnia ſe ſimulant ſcire; nec quicquã ſciunt.
Quod quique in animo habent, aut habituri ſunt,
Sciunt. id quod in aurem Rex Reginæ *dixerit, ſciunt. quod*
Iuno fabulata ſit cum Ioue*: quæ neque futura, neque facta ſunt,*
Tamen illi ſciunt, falſò ne, an uerè laudent, culpent, quem uelint;
Non ſibi ceiſacient, dum illud quod lubeat, ſciant. omnes
Mortales hunc aiebant Calliclem indignum ciuitate hac

Eſſe uiuere, bonis qui hunc adoleſcentem euertiſſet ſuis.
Ego de uerbis eorum ſamigeratorum inſcius, proſilui amicum
Caſtigatum innoxium. quòd ſi exquiratur uſque ab ſtirpe authoritas,
Vnde quicquid auditum dicant: niſi id appareat, ſamigerator
Næ ſit cum damno & malo. hoc ita ſi fiat, publico fiat bono:
Pauciſsimi ſaxim, quam ſciant, quid neſciunt, occluſioremq; habeant ſtultiloquentiam.

ACTVS II. SCENA I.

Lyſiteles adoleſcens.

MVltas res ſimul in meo corde uorſo, multum in cogitando
Dolorem indipiſcor; egomet me conquoquo, & macero, & defatigo,
Magiſter mihi exercitor animus hinc eſt: ſed hoc non liquet:
Nec ſatis cogitatum, utram potius harum mihi artem expeteſſam,
Vtram ætati aguidæ arbritrer firmiorem, amori ne, an rei   ptatis ſit uitæ
Obſequi potius par ſiet: utra in parte plus uolu-

Ad ætatem agundam, de hac re mihi ſatis haud liquet. niſi hoc
Sic faciam, opinor utranque rem ſimul expu- tem: iudex ſim, reus uè
Ad eam rem: ita faciã, ita placet. omniũ primũ
Amoris arteis eloquar, quemadmodum expedi- ant, NVNQVAM
Amor quenquam niſi cupidum hominem poſtu- lat: ſe in plagas
Conijcere eos cupit, eos conſectatur, ſubdolè blanditur, ab re
Conſulit, blandiloquentulus, harpago, mendax, cupes, auarus,
Elegans, deſpoliator, latebricolarum hominum corruptor, (*apage te,*
Blandus, inops, celati indagator: quid non?
Amor, non places, nihil te utor: quanquam illud eſt dulce, eſſe & bibere.
Amor amara dat tibi ſatis, quod ægrè ſit, fugit forum,
Fugat uos cognatos, fugat ipſe ſe à ſuo contuitu:
Neque enim eum ſibi amicum uolunt dici. mille modis amor
Ignorandu'ſt, procul adhibendus eſt, atque ab- ſtinendum.
NAM *qui in amore præcipitauit, peius perit, q̃ ſi ſaxo ſaliat.*

Apageſis amor, tuas res tibi habe, amor mihi amicus ne ſuas unquam.

Sunt tamen quos miſeros, maleq; habeas, quos tibi obnoxios

Feciſti. certu'ſt ad frugem applicare animum: quanquam ibi animo

Labos grandis capitur. boni ſibi hæc expetunt, rem, fidem, honorem,

Gloriam, & gratiam: hoc probis preitu'ſt: eò mihi magis lubet

Cum probis potius, quàm cum improbis uiuere uanidicis.

ACTVS II. SCENA II.

Philto ſenex. Lyſiteles adoleſcens.

Qvò illhic homo ſe penetrauit ex ædibus? Ly. pater adſum.

Impera quid uis, neque tibi ero in mora, neque latebroſe me abs tuo

Con pectu occultabo. Ph. feceris par tuis cæteris factis, patrem

Tuum ſi percoles, per pietatem nolo ego cum improbis te uiris

Gnate mi, neque in uia, neque in foro ullum ſermonem exequi.

Noui ego hoc ſeculum moribus quibus ſit,

MALVS *bonum malum*
Eſſe uolt, ut ſit ſui ſimilis: turbant, miſcent mores mali, rapax,
Auarus, inuidus, ſacrum profanum, publicum priuatum habent:
Hiulca gens: hæc ego doleo, hæc ſunt, quæ excruciant.
Hæc dies, noctesq́; tibi canto, ut caueas. quod manu non queunt
Tangere, tantũ fas habẽt, quo manus abſtineãt.
Cætera rape, trahe, fuge, late. lacrumas hæc mihi, quom uideo,
Eliciunt, quia ego ad hoc genus hominum durauí, quin prius
Me ad plures penetraui: nam ij mores maiorum laudant,
Eoſdem latitant: hiſce ego te artibus gratiam facio, neu colas,
Neu imbuas ingenium: meo modo, & moribus uiuito antiquis.
Quæ ego tibi præcipio, hæc facito. nihil ego iſtos moror fatuos
Mores, & turbidos, quibus boni dedecorant ſe. hæc tibi; ſi mea
Imperia capeſſes, multa bona in pectore cõſidẽt.
Ly. *Semper ego uſque ad hanc ætatem ab ineunte adoleſcentia*

Tuis ſeruiui ſeruitutem imperijs, & præceptis pater.

Proin' ego me liberum eſſe ratus ſum, pro imperio tuo

Meum animum tibi ſeruitutẽ ſeruire æquõ cẽſui.

Ph. Q_VI HOMO *cum animo inde ab ineunte ætate depugnat ſuo,*

Vtrum id itáne eſſe mauelit, ut eum animus æquom cenſeat,

An ita potius, ut parentes eum eſſe, & cognati uelint.

Si animus hominem perpulit, actum eſt: ſi animo ſeruiuit, non ſibi:

Si ipſe animum perpulit, dum uiuit, uictor uictorum cluet.

Tu ſi animum uiciſti potius, quàm animus te, eſt quòd gaudeas,

Nimio ſatius tui opu'ſt, te ita eſſe, quàm ut animo lubet,

Q_VI ANIMVM *uincunt, quàm quos animus, ſemper probiores*

Cluent. Ly. *iſthæc ego mihi ſemper habui ætati tegumentum.*

Meæ, ne penetrarem meuſquam, ubi eſſet damni conciliabulum:

Ne noctu irem obambulatum, neu ſuum adimerem alteri,

Neu tibi ægritudinem pater parerem, parſi ſe-
dulò.

Sarta tecta, tua præcepta uſque habui mea mo-
deſtia.

Ph. *Quid exprobas, bene quod feciſti? tibi feciſti,*
non mihi. *(xumè.*

Mihi quidem ætas acta eſt: tua iſthuc refert ma-
IS PROBVS EST, *quem non pœnitet, quàm*
probus ſit, & frugi bonæ.

Beneſacta beneſactis alijs pertegito, ne perpluāt.
Qui ipſus ſe cōtemnit, in eo'ſt indoles induſtriæ.

Ly. *Ob eam rem hæc pater autumaui, quia res, quæ-*
da'ſt, quam uolo

Ego me abs te exorare. Ph. *quid id eſt? ueniam*
iam dare geſtio.

Ly. *Adoleſcenti huic genere ſummo, amico, atque*
æquali meo,

Minus qui cautè, & cogitatè ſuam rem tracta-
uit, pater,

Bene uolo ego illi facere, ſi tu non abnuis. Ph.
nempe de tuo.

Ly. *De meo: nam quod tuu'ſt, meu'ſt: omne meum*
eſt autem tuum.

Ph. *Quid, is eget ne?* Ly. *eget.* Ph. *habuit ne rem?*
Ly. *habuit.*

Ph. *Qui eam perdidit? publicis ne affinis fuit, an*
maritumis

Negotijs? mercaturam ne, an uenales habuit:
ubi rem perdidit?

Ly. Nihil iſtorum. Ph. quid igitur? Ly. per comitatem ædepol,

Pater, præterea aliquantum animi cauſa in delitijs diſperdidit.

Ph. AEDEPOL hominẽ prædicatũ fermè ſamiliariter, qui
Quidem nunquam per uirtutem rem confregit, atque eget,
Nihil moror eum tibi eſſe amicum, cum eiuſmodi uirtutibus.

Ly. Quia ſine omni malitia, ſi tolerare eius egeſtatẽ uolo.

Ph. DE MENDICO malè meretur, qui ei dat quod edat, aut quod bibat.
Nam & illud quod dat, perdit, & illi producit uitam ad meſeriam.
Non eò hoc dico, quin quæ tu uis, ego uelim, & faciam lubens:
Sed ego hoc uerbum quom illi quoidam dico, præmonſtro tibi,
Vt ita aliorum miſereat, caue tui alius miſereat.

Ly. Deſerere illum, & deiuuare in rebus aduorſis pudet.

Ph. Pol pudere, quàm pigere præſtat, totidem litteris. Ly. ædepol
Deûm uirtute dicam pater, & maiorum, & tua multa bona

Bene parta habemus: bene ſi amico feceris, ne pigeat feciſſe,
At potius pudeat, ſi non feceris. Ph. de magnis diuitijs ſiquid (ciui
Demas, plus fit, an minus? Ly. mitus pater. ſed
Immunifico ſcis quid cantari ſolet, QVOD *habes, ne habeas.*
Et illud, Quod nunc non habes, habeas malum: quandoquidem
Nec tibi bene eſſe potes pati, nec alteri. Ph. ſcio equidem
Iſthuc ita ſolere fieri: uerùm gnate mi is eſt immunis, quoi
Nihil eſt, qui munus ſungatur ſuum. Ly. Deûm uirtute
Habemus, & qui noſmet utamur pater; & eis qui comitati
Simus beneuolentibus. Ph. non ædepol tibi pernegare poſſim
Quicquam, quod uelis. quoius egeſtatem tolerare uis? loquere
Audacter patri. Ly. Leſbonico huic adoleſcenti Charmidæ filio,
Qui illic habitat. Ph. qui comedit quod fuit, quod non fuit?
Ly. *Ne opprobra pater:* MVLTA *ueniunt homini, quæ uolt, quæ ne uolt.*

Ph. *Agedum eloquere, quid da. e illi nunc uis: —*
nihili quicquam pater.

SAPIENTIAE *ætas cõdimentu'ſt, ſapiens ætati*
cibus eſt.

Ph. *Mentire ædepol gnate, atque id nunc facis haud*
conſuetudine.

Nam ſapiens quidẽ pol ipſe fingit fortunam ſibi.
Eó ne multa quæ ne uolt, eueniunt, niſi fictor,
malus ſiet.

Ly. *Multa opera opus fictuare, qui ſe fictorẽ probũ*
Vitæ eſſe agundæ expetit. ſed hic admodum
adoleſcentulus.

Ph. NON *ætate, uerùm ingenio adipiſcitur ſapiẽtia.*

Ly. *Tu modò ne me probibeas accipere, ſiquid*
det mihi.

Ph. *An eò egeſtatem tu tolerabis, ſiquid ab illo*
acceperis?

Ly. *Eò pater. Ph. pol ego iſtam uolo me rationem*
edoceas.

Ly. *Licet. ſcin' tu illum quo genere gnatus ſit? Ph.*
ſcio apprimè, probo.

Ly. *Soror illi eſt adulta uirgo grandis, eam cupio*
pater ducere

Vxorem. Ph. ſine dote? Ly. ſine dote. Ph.
uxorem? Ly. ita, tua re ſalua

Hoc pacto ab illo inibis ſummam gratiam, ne-
que commodius

Vllo pacto ei poteris auxiliarier. Ph. ego indotatam te
Vxorem ut patiar? Ly. patiundum eſt pater, & eo pacto
Addideris noſtræ lepidam famam familiæ. Ph. multa ego poſſum
Docta dicta, & quanuis facundè loqui, hiſtoriam ueterem,
Atque antiquam hæc mea ſenectus ſuſtinet: uerùm ego quando
Te & amicitiam, & gratiam in noſtram domũ uideo allicere,
Etſi aduorſatus tibi ſui, iſthæc iudicio tibi permitto, poſce, duce.
Ly. *Di te ſeruaſſint mihi. ſed adde ad iſtam gratiam unum.*
Ph. *Quid id eſt autem unum? Ly. eloquar. tute ad eum adeas,*
Tute cõcilies, tute poſcas: ecce res nimio citius
Tranſiges. firmum omne erit, quod tu egeris. grauius erit
Tuum unum uerbum ad eam rem, quàm centũ mea. Ph. ecce autem
In benignitate hoc repperi negotium, dabitur opera.
Ly. *Lepidus uiuis. hæ ſunt ædes, hic habet, Leſbonico*
Eſt nomẽ, age, rem cura: ego te oppcriar domi.

ACTVS II. SCENA III.

Philto, ſenex.

NOn optuma hæc ſunt, neque ego ut æquõ cenſeo:
Verùm meliora ſunt, quàm quæ deterruma.
Sed hoc unum conſolatur me, atque animũ meũ.
Quia qui nihil aliud, niſi quod ſibi ſoli placet,
Conſulit, aduorſum filium nugas agit,
Miſer ex animo fit, ſatius nihilo facit
Suæ ſenectuti: is acriorem hyemem parat:
Quom illam opportunam tempeſtatem concie t.
Sed aperiuntur ædes, quò ibam, commodè
Ipſe exit Leſbonicus cum ſeruo foras.

ACTVS II. SCENA IIII.

Leſbonicus, adoleſcens. Staſimus, ſeruos.
Philto, ſenex.

MInus quindecim dies ſunt, quòd pro his ædibus minas quadraginta
Accepiſti à Callicle: eſt ne hoc quid dico Staſime? ST. quom conſidero,
Meminiſſe uideor fieri. LE. quid factu'ſt eo? ST. comeſum,
Expotum, exutũ, elotum in balineis: piſcator, piſtor abſtulit:

Lanij, coqui, holitores, myropolæ, aucupes: confit citò
Quàm ſi tu abijcias formicis papauerem: LE. *nimis hercle*
In hiſce rebus ſumptus eſt eximius. ST. *quid quod * amiſti alea?)*
LE. *Ibidē unà traho*. ST. *quid quod ego defraudaui?*
LE. *Hem iſta ratio maxuma eſt*. ST. *non tibi illud apparere,*
Si ſumas, poteſt, niſi tu immortale rere eſſe argētum tibi.
SERO *atque ſtultè, prius quod cautum oportuit, poſtquam*
Comedit rem, pòſt rationem putat. LE. *nequaquam argenti*
Ratio comparet tamen. ST. *ratio quidem hercle apparet:*
Argentum οἰχεται *minas quadraginta accepiſti à Callicle,*
Et ille ædeis abs te mancupio accepit. LE. *admodum*.
PH. *Pol opinor affinis noſter ædeis uendidit: pater quom peregrè*
Veniet, in porta eſt locus, niſi fortè inuenirem filium quom repſerit.
ST. *Trapezitæ mille drachmarum olympicûm, quas de ratione*

Debuiſti, redditæ. LE. nempe quæ ſpopōdi. ST. immo
Quæ dependit, inquit: qua ſponſione pronuper tu exactus es
Pro illo adoleſcente, quem tu aiebas eſſe diuitem factum,
Vt quidem illud perierit. LE. factū id quoq; eſt.
Nā nūc eum uidi miſerū, & me eius miſertu'ſt.
ST. Miſeret te aliorū: tui te nec miſeret, nec pudet.
PH. Tempus adeundi. LE. eſt ne hic Philto qui aduenit?
Is hercle eſt ipſus. ST. ædedol næ ego iſtum uelim meum
Fieri ſeruom cum ſuo peculio. PH. herum atque ſeruom plurimum
Philto iubet ſaluere Leſbonicum, & Staſimum. LE. Di duint
Tibi Philto quæquonque optes. quid agit filius?
PH. Benè uolt tibi. LE. ædepol mutuū mecum facit.
ST. Nequicquam illud uerbu'ſt, benè uolt, niſi qui bene facit.
Ego quoque uolo eſſe liber: nequicquam uolo. hic poſtulat
Frugi eſſe, nugas poſtulat. PH. meus gnatus me ad te
Miſit, inter ſe atque uos affinitatem ut conciliarem, & gratiam;

Tuam uolt ſororem ducere uxorem, & mihi
Sententia eade'ſt, & uolo. LE. *haud neſcio, tu*
Bonis tuis rebus meas res irrides malas. PH. *homo ego ſum,*
Homo tu es: ita me amabit Iupiter, *neque te deriſum ueni,*
Neque dignum puto; uerùm hoc, ut dixi, meus me orauit filius,
Vt tuam ſororem poſcerem ſibi uxorem. LE. *mearum rerum*
Me nouiſſe æquo'ſt ordinem: cum uoſtris noſtra non eſt
Aequa factio, affinitatem uobis aliam quærite.
ST. *Satin' tu ſanus mētis, aut animi tui, qui cōditionē*
Hanc repudies? nam illum tibi ferentarium eſſe amicum
Inuentum intellego. LE. *abin' hinc dierecte?* ST. *ſi hercle*
Ire occipiam uotis. LE. *niſi quid me aliud uis* Philto, *tibi*
Reſpondi. PH. *benigniorem* Leſbonice *te mihi, quàm nunc*
Experior eſſe, confido fore: nam & ſtultè facere, & ſtultè fabularier,
Vtrunque Leſbonice *in ætate haud bonu'ſt.* ST. *uerum hercle*
Hic dicit. LE. *oculum tibi effodiam, ſi uerbum*

addideris.

ST. *Hercle quid dicam tamen: nam ſi ſic non licebit, luſcus dixero.*

PH. *Ita tu nunc dicis non eſſe æquiparabiles uoſtras cum noſtris*

Factiones, atque opes? LE. *dico.* PH. *quid tunc, ſi in ædem*

Ad cœnam ueneris, atque ibi opulentus tibi par ſorte ut uenerit;

Appoſita ſit cœna, popularem quam uocant, ſi illi congeſtæ

Sint epulæ à clientibus, ſiquid tibi placeat, quod illi congeſtum ſiet;

Edes ne, an incœnatus cum opulento accumbes? LE. *edam,*

Niſi ſi ille uetet. ST. *at pol ego, etiam ſi uetet, edam, atque ambabus*

Malis expletis uorem, & quod illi placeat præripiam potiſſimum.

Neque illi concedā quicquam de uita mea. VERECVNDARI *neminem*

Apud menſam decet. nam ibi de diuinis atque humanis cernitur.

PH. *Rem fabulare.* ST. *non tibi dicam dolo, decedam ego illi*

De uia, de ſemita, de honore populi: uerùm quod ad uentrem attinet,

Non hercle hoc longè, niſi me pugnis uicerit:
cœna hac annona eſt
Sine ſacris hæreditas. PH. *ſemper tu hoc facito*
Leſbonice cogites,
ID OPTVMVM *eſſe, tute ut ſis optumus: ſi id*
nequiueris, ſaltem ut
Optimis ſis proxumus. nunc conditionem hanc,
quam ego fero,
Et quam abs te peto, dare, atque accipere Le-
ſbonice te uolo. Dei
Diuites ſunt, Deos decet opulentia, & factio-
nes: uerùm nos homunculi,
Salillum animæ, quæ cum extemplò amiſimus,
æque mendicus
Atque ille opulentiſſimus cenſetur ad Acheron-
tem mortuus.
ST. *Mirum ni tu illuc tecum diuitias feras, ubi mor-*
tuus ſis.
Ita ſis, ut nomen cluet. PH. *nunc ut ſcias hîc fa-*
ctiones, atque opes
Non eſſe, neque nos tuam neglegere gratiam, ſi-
ne dote poſco tuam
Sororem filio: quæ res bene uortat. habeon'
pactam? quid taces?
ST. *Proh Di immortales conditionem quoiuſmodi.*
PH. *quin fabulare.*
Di bene uortant, ſpondeo. ST. *heu ubi uſus*

nihil erat dicto, ſpondeo,

Dicebat. nunc hic quoniam opus eſt, non quit dicere.

LE. *Cum affinitate uoſtra me arbitramini dignum, habeo uobis*

Philto magnam gratiam: ſed etſi hercles grauiter cecidit ſtultitia mea

Philto, eſt ager ſub urbe hic nobis: cum dabo dotem ſorori.

Nam is de ſtultitia mea ſolus ſuperſit præter uitam reliquos.

PH. *Profectò dotem nihil moror.* LE. *certu'ſt dare.*

ST. *Noſtram ne nutricem here, quæ nos educat, abalienare*

A nobis? caueſis feceris: quid edemus noſmet poſtea? LE. *etiam tu taces?*

Tibi ego rationem reddam. ST. *planè perimus, niſi quid ego*

Comminiſcor: Philto te uolo. PH. *ſiquid uis Staſime.* ST. *huc*

Concede aliquantum. PH. *licet.* ST. *arcanò tibi ego hoc*

Dico, ne ille ex te ſciat, néue alius quiſquam. PH. *crede*

Audacter quid lubet. ST. *per Deos atque homines dico, ne tu*

Illum agrum tuum ſinas unquã fieri, neque

gna'i tui.

Ei rei argumentum dicam. PH. *audire ædepol lubet.* ST. *primum*

Omnium olim terra quom proſcinditur, in quinto quoque ſulco

Moriuntur boues. PH. *apage.* ST. *Acherontis oſtium in noſtro'ſt*

Agro, tum uinum priusquam coactu'ſt, pendet putidum.

LE. *Conſuadet homini credo, etſi ſceleſtus eſt, at mihi infidelis*

Non eſt. ST. *audi cætera: poſt id frumenti quando alibi meſsis maxuma'ſt,*

Tribus tantis illi minus reddit, quàm obſeueris. PH. *hem iſtic*

Oportet obſeri mores malos, ſi in obſerendo poſſint interficier.

ST. *Neque unquã quiſquam, ſi quoius ille ager fuit,*

Quin peſſumè ei res uorterit, cuium fuit, alij exulatum

Abierunt, alij emortui, alij ſe ſuſpendêre, hem nunc hic,

Quoius eſt, ut ad incitas redactus. PH. *apage à me iſthunc agrum.*

ST. *Magis apage dicas, ſi omnia audiueris, nam fulguritæ ſunt*

Alternæ arbores, ſues moriuntur angina acerrimè.

Oues ſcabræ ſunt, tam glabræ hem, quàm hæc eſt manus:
Tam autem Syrorum genus, quod patientiſſimũ
Hominũ, nemo extat, qui ibi ſex menſes uixerit.
Ita cũcti ſolſtitiali morbo decidũt. PH. *credo ego*
Iſthuc Staſime ita eſſe: ſed Campas genus multo Syrorum (ut te
Iam antea it patientia. ſed iſte eſt ager profectò,
Audiui loqui, malos in quem omnes publicè mitti decet.
Sicut fortunatorum memorant inſulas, quò cuncti, qui
Aetatem egerunt caſtè, conueniant, contra iſthoc
Detrudi maleficos æquom uidetur, qui quidem iſtius ſint modi:
Hoſpitiũ eſt calamitatis. ST. *quid uerbis opu'ſt? quam uis*
Malam rem quæras, illic reperias. PH. *at tu hercle ibi,*
Et alibi. ST. *caueſis dixeris me tibi dixiſſe hoc.* PH. *dixiſti*
Arcano ſatis. ST. *quin hic quidem cupit illum ab ſeſe*
Abalienarier, ſi quidem reperire poſſet quoiuſ os ſublinat.
PH. *Meus quidem hercle nunquam fiet.* ST. *ſi ſapies quidem,*

Lepidè hercle de agro ego hunc ſenem deterrui.
Nam qui uiuamus nihil eſt, ſi illum amiſerit.
PH. *Redeo ad te Leſbonice.* LE. *dic ſodes mihi, quid hic*
Locutus tecum? PH. *quid cenſes? homo'ſt.*
Volt fieri liber. uerùm quod det, non habet.
LE. *Et ego eſſe locuples, uerùm nequicquam uolo.* ST. *licitum,*
Si uelles, nunc quoniam nihil eſt, non licet. LE. *quid tecum Staſime?*
ST. *De iſthoc quod dixiſti modò ſi antea uoluiſſes, eſſes, nunc ſerò cupis.*
PH. *De dote mecum conuenire nihil potes: quid tibi lubet, tute*
Agito cum gnato meo: nunc tuam ſororem filio poſco meo:
Quæ res benè uortat. quid nunc etiam non uis? LE. *quid*
Iſthuc? quando ita uis, Di benè uortant, ſpondeo; nunquam
Aedepol quoiquam tam expectatus filius natu'ſt,
quàm illud eſt.
Spondeo natum mihi. ST. *Di fortunabunt uoſtra conſilia.*
PH. *Ita uolo.* LE. *ſed Staſime abi huc ad meam ſororem ad Calliclem,*
Dic hoc negotij quomodo actum eſt. ST. *ibitur.*

LE. *Et gratulator meæ ſorori.* ST. *ſcilicet.* PH. *i hîc Leſbonice*

Mecum, ut coram nuptijs dies conſtituatur, eadē hæc confirmabimus.

LE. *Tu iſtuc cura, quod iuſsi: ego iam hîc ero: dic Callicli, me ut*

Conueniat. ST. *quin tu i modò.* LE. *de dote ut uideat*

Quid poßit, facito. ST. *i modò.* LE. *nam certum'ſt ſine*

Dote addere. ST. *quin tu i modò.* LE. *neque enim illi*

Damno unquam eſſe patiar. ST. *abi modò.* LE. *meam*

Negligentiam. ST. *i modò.* LE. *ó pater, æquom uidetur,*

Quin quod peccarim. ST. *i modò.* LE. *potiſsimum mihi*

Id obſit. ST. *i modò.* LE. *ó pater, en unquam aſpiciam te?* (*biret.* Di

ST. *I modò, i modò, i modò, tandem impetraui a*

Voſtram fidem, ædepol re geſta peſſumè, geſta probè.

Siquidem ager nobis ſaluus eſt, & ſi admodum

In ambiguo'ſt etiam nunc, quid de hac re fiat.

Sed id ſi alinatur, actū eſt de collo meo: geſtādus

Peregrè clypeus, galea, ſarcina effugiet ex

urbe, ubi erunt
Factæ nuptiæ, ibit iſthac aliquò in maxumã malàm crucem
Latrocinatum aut in Aſiam, aut in Ciliciam, ibo huc,
Quò mihi imperatu'ſt, etſi odi hanc domum:
Poſtquam exturbauit hic nos ex noſtris ædibus.

ACTVS III. SCENA I.

Callicles, ſenex. Staſimus, ſeruus.

QVomodo tu iſthuc Staſime dixiſti? ST. *noſtrum herilem filium*
Leſbonicum ſuam ſororem deſpõdiſſe hoc modo CA. *quoi*
Homini deſpondit? ST. *Lyſiteli Philtonis filio, ſine dote.*
CA. *Sine dote ille illam in tantas diuitias dabit? non credibile*
Dicis. ST. *at tu ædepol nullus credas: ſi hoc nõ credis, ego*
Credidero. CA. *quid?* ST. *me nihil pendere.* CA. *quamdudum*
Iſthuc, aut ubi actu'ſt? ST. *illico hic ante oſtiũ, tam modò*
Inquit præneſtinus. CA. *tantón' in re perdita, quàm in re*

Salua Leſbonicus factus eſt frugalior? ST. atque equidem
Ipſus ultrò uenit Philto oratum filio. CA flagitium quidem
Hercle fiet, niſi dos dabitur uirgini. poſtremò ædepol ego
Iſtam rem ad me attinere intellego. ibo ad meum caſtigatorem,
Atque ab eo conſilium petam. ST. propemodum quid illhic
Feſtinet ſentio, & ſubolet mihi, ut agro euortat Leſbonicum.
Quando euertit ædibus, ò here Charmide, quoniam abſente te
Hic tua res diſtrahitur tibi, utinam te rediſſe ſaluom uideam,
Vt inimicos tuos ulciſcar: ut mihi, ut erga te fui, & ſum, referas
Gratiam. NIMIVM *difficile'ſt reperiri amicum, ita ut nomen*
Cluet, quoi tuã quom rem credideris, ſine omni cura dormias.
Sed generum noſtrum ire eccillum uideo cum affine ſuo.
Neſcio quid non ſatis inter eos conuenit: celeri gradu
Eunt uterque: ille reprehendit hunc priorem (pallio.

*Haud iuxta me aſtiterunt, huc aliquantum abſ-
ceſſero.*
Eſt lubido orationem audire duorum affinium.

ACTVS III. SCENA II.

Lyſiteles. Leſbonicus. Staſimus.

*STa illico. noli aduorſari, neque te occultaſ-
ſis mihi.* LE. *potin'*
Vt me ire, quò profectus ſum, ſinas? LY. *ſi in
rem tuam*
Leſbonice eſſe uideatur gloriæ, aut famæ, ſinam.
LE. *quod eſt*
Facillumum, facis. LY. *quid id eſt?* LE. *amico
iniuriam.*
LY. *Neque meu'ſt, neque facere didici.* LE. *indo-
ctus quàm doctè facis.*
*Quid faceres, ſi quis docuiſſet te, ut ſic odio
eſſes mihi;*
*Qui bene quom ſimulas facere mihi te, malè fa-
cis, malè conſulis?*
LY. *Egó ne?* LE. *tu næ.* LY. *quid malè facio?* LE.
quod ego nolo,
Id quom facis. LY. *tuæ rei benè conſulere cupio.*
LE. *tu mihi* *(rem quæ*
Es melior, quàm egomet mihi? ſat ſapio, ſatis in
Sint meã, ego cõſpicio mihi. LY. *an id eſt ſapere,
ut qui*

Beneficium beneuolente repudies? LE. NVL-LVM *beneficium*
Eſſe duco id, quod quoi facias, non placet. LY. *ſcio ego, &*
Sentio ipſe quid agã, neque à me officiũ migrat:
Nec tuis depellor dictis, quin rumori ſeruiam. LE. *quid ais?*

LY. *Nam retineri nequeo quin dicam ea, quæ promeres.*
Itá ne tandem maiores ſam.m tradiderũt tibi tui,
Vt uirtute eorũ antè parta, per flagitiũ pderes?
Atque honori poſterorũ tuorũ ut uindex fieres?
Tibi paterq;, auosq; facilem facit, & planam uiam
Ad quærendum honorem: tu feciſti, ut difficilius foret
Culpa maxumè, & deſidia: tuisq; ſtultis moribus præoptauiſti
**Ludum ac uẽtrem) uti uirtuti præponeres. nunc te hoc pacto*
Credis poſſe obtegere errata. LE. *ah non itá ſt.* LY. *cape ſis*
Virtutem animo, & corde expelle deſidiam tuo: in foro operam
*Amicis da, haud in * popina ludo) ut ſolitus es. atque ego iſtum*
Agrum tibi relinqui ob eam rem enixè expeto,

ut tibi ſit, quî te

Corrigere poßis, no omnino inopiam ciues obiectare poßint tibi,

Quos tu inimicos habes. LE. *omnia ego iſthæc, quæ tu dixiſti, ſcio.*

Vel exignauero, ut rem patriam, & gloriam maiorum

Fœdarim meũm: ſciebam, ut eſſe me deceret: facere non

Quibam miſer: ita uoluptate) uictus, otio captus, in fraudem*

Incidi, & tibi nunc perinde ac merêre, ſummas habeo gratias.

LY. *At operam perire meam ſic, & te hæc dicta corde ſpernere,*

Perpeti nequeo, ſimul me piget parũ pudere te.

Et poſtremò niſi me auſcultas, atque hoc, ut dico, facis,

Tute pone te latebis facilè, ne inueniat te honor:

In occulto iacebis, quom te maxumè clarum uoles, pernoui

Equidem Leſbonice imperitum tuum ingenium admodum.

Scio te ſponte non tuapte erraſſe, ſed uoluptatem) tibi*

*Pectus obſcuraſſe, atque ipſe * uoluptatis) teneo omneis uias.*

Ita eſt uoluptas) bali, la ut iacitur, nihil ſic ſcele-
re eſt, neque uolat,
A T Q V E H AE C *mores hominum moros,*
& moroſos efficit.
Minus placet, magis quod ſuadetur: quod diſſua-
detur, placet.
Quom inopia'ſt, cupias: quando eius copia'ſt,
tum non uelis.
Ille qui aſpellit, is cōpellit, ille qui nō ſuadet, uetat
Inſanu'ſt & malum ad uoluptatē diuorti in ho-
ſpitium.)
Sed te moneo hoc etiam atque etiam, ut reputes,
quid facere expetas. *(genus.*
Si iſthuc ut conare, facis inditiū, tuum incendes
Tū igitur ibi quærit uoluptas,)genus qui reſtin-
guat tuum.
LE. *Sed tu obiurgans me à peccatis, rapis deteriorē*
in uiam.
Meam uis ſororem tibi dem, ſuades ſine dote:
hoc non conuenit,
Me, qui abuſus ſum tantam rem patriam, porrò
in diuitijs
Eſſe, agrumq; habere, egere illam autem, ut
me meritò oderit.
N V N Q V A M *erit alienis grauis, qui ſuis*
ſe concinnat leuem.
Sicut dixi faciam, nolo te iactari diutius. LY.

D

tanto melius te
Sororis cauſa egeſtatem exequi, atque eum agrum me habere,
Quàm te, tua qui tolleres mœnia? LE. *nolo ego mihi te*
Tam proſpicere, quî meam egeſtatem leues: ſed ut inops
Infamis ne ſim: ne mihi hanc famam differant, me
Germanam meam ſororem in concubinatum tibi ſine dote
Dediſſe magis, quàm in matrimonium. quis me improbior
Perhibeatur eſſe? hæc famigeratio te honeſtet, mecum collutulet.
Etſi ſine dote duxeris, tibi ſit emolumentum honoris, mihi
Quod obiectent, ſiet. LY. *quoi te dictatorem cēſes fore, ſi*
Abs te agrum acceperim? neque uolo, neque poſtulo, neque cenſeo, ueruntamen
IS EST HONOS *homini pudico meminiſſe officium ſuum, ſcio equidem*
Te, animatus ut ſis ſtudio: ſubolet, ſentio. id agis, ut ubi affinitatem
Inter nos noſtram adſtrinxeris, atque eum agrū dederis,
Nec quicquam hîc tibi ſit, quî uitam colas, effu-

gias ex urbe
Inanis proſugiens, patriam deſerens, cognatos, affinitatem, amicos,
Factis nuptijs: mea opera hinc proterritum te, meaq; auaritia autument.
Id me commiſſurum, ut patiar fieri, ne animum induxeris. quis me
Improbior perhibeatur eſſe? hæc ſamigeratio te honeſtet, me autem
Conlutul t: & ſi ſine dote dixeris, tibi ſit emolumentum honoris:
Mihi autem quod obiectent, ſiet. ST. *non enim poſſum, quin exclamem,*
Euge euge Lyſiteles facilè palmam habes, hic uictus, uicit tua comœdia.
Hic agit magis ex argumento, & uerſus meliores facit, etiam ob ſtultitiam
Tuam te tueris, multa abomina. LE. *quid tibi interpellatio,*
Aut in concilium huc acceßio eſt? ST. *eodem pacto, quo huc acceßi,*
Abſceſſero. LE. *i hac mecum domum Lyſiteles: ibi de iſtis rebus plura*
Fabulabimur. LY. *nihil ego in occulto agere ſoleo: meus ut animus*
Eſt, eloquar. ſi mihi tua ſoror, ut ego æquõ cenſeo, ita nuptum datur

Sine dote, neque tu hinc abiturus: quod meum erit, id erit tuum.
Sin aliter animatus es, benè quod agas, eueniet tibi: ego amicus
Nunquam tibi ero alio pacto, ſic ſententia eſt. ST. *abijt hercle*
Ille quidem, ecquid audis Lyſiteles? ego te uolo. hic quoque hinc
Abijt. Staſime, reſtas ſolus. quid ego nunc agam, niſi uti ſarcinam
Conſtringam, & clypeum ad dorſum accommodem: ſulcimenta.
Iubeam ſuppingi ſoccos? non ſiſti poteſt: uideo caculam militarem
Me futurum aut longius, aut aliquem ad Regem. in ſaginam
Herus ſe coniecit meus. credo ad ſummos bellatores
Acrem fugitorem fore, & capturum ſpolia, ſi ibi illum qui
Meo hero aduorſus uenerit: egomet autem quõ extemplo arcum
Mihi, & pharetram, & ſagittas ſumpſero, caſsidem in caput, dormibo
Placidè in tabernaculo. ad forum ibo. nudiusſextus quoi
Talentum mutuum dedi, repoſcam, ut habeam

mecum quod ſerat uiaticum.

ACTVS III. SCENA III.

Megaronides, & Callicles ſenes.

VT mihi rem narras Callicles, *nullo modo poteſt fieri prorſus,*
Quin dos detur uirgini. CA. *namque hercle honeſtè fieri fermè*
Non poteſt, ut eam perpetiar ire in matrimonium ſine dote,
Quom eius rem penes me habeam domi. ME. *parata dos domi'ſt,*
Niſi expectare uis, ut eam ſine dote frater nuptum collocet.
Poſt adeas tute Philtonem, & dotem dare te ei dicas, ſacere
Id eius ob amicitiam patris, uerùm hoc uereor ne iſthæc pollicitatio
Te in crimen populo ponat, atque infamiam: non temerè dicant
Te benignum uirgini, datam tibi dotem, ei, quam dares eius à patre:
Ex ea largitate illi, neque ita ut ſit data, columē te ſiſtere illi,
Et detraxiſſe autument. nunc ſi opperiri uis aduentum Charmidis,

Perlongū'ſt, huic ducendi interea cupido abſ=
ceſſerit. CA. *nam hercle*
Omnia iſthæc ueniunt in mentem mihi. ME.
uide ſi hoc utibile magis,
Atque in rem deputas, ut adeam Leſtonicum,
edoceam ut res ſe habet.
CA. *Vt ego nunc adoleſcenti theſaurum indicem in=*
domito
Pleno intemperantiæ ac deſidiæ? minimè hercle
uerò. nam certò ſcio,
Locum quoque omnem, ubi ſitu'ſt, comederet:
quem fodere
Metuo, ſonitum ne ille exaudiat, neu ipſam rem
indicet,
Dotem dare ſi dixerim. ME. *quo pacto ergo*
agetur? CA. *clàm dos*
Depromi poteſt, dum occaſio ei reperiatur: in=
terim ab amico
Alicunde argentum rogem. ME. *potin' eſt ab*
amico alicunde exorari?
CA. *Poteſt.* ME. *gerræ, ne tu illud uerbum actutum*
inueneris: mihi quidem
Hercle non eſt, quod dem mutuum. CA. *malim*
hercle ut uerum
Dicas, quàm fides mutetur. ME. *ſed uide con=*
ſilium ſi placet.
CA. *Quid conſili'ſt?* ME. *ſcitum, ut ego opinor, cō=*

ſilium inueni. CA. *quid eſt?*

ME. *Homo conducatur alquis iam quantum poteſt,*
quaſi ſit peregrinus.

CA. *Quid is ſcit facere poſtea?* ME. *is homo exornetur graphicè.*

In peregrinum modum, ignota facies, quæ non uiſa ſit, falſidicus, confidens.

CA. *Quid tum poſtea?* ME. *quaſi ad adoleſcentem à patre ex Seleucia*

Veniat, ſalutem ei nunciet uerbis patris, illum bené gerere rem,

Et ualere, & uiuere, & eum rediturum actutum ferat.

Epiſtolas duas, eas nos conſignemus, quaſi ſint à patre,

Det alteram illi, alterã dicat tibi dare ſeſe uelle CA. *perge*

Porrò dicere. ME. *ſeq; aurum ferre uirgini dotem à patre*

Dicat, patremq; id iuſsiſſe aurum tibi dare, tenes iam?

CA. *Propemodum, atque auſculto perlubens*. ME. *tum tu igitur demum*

Adoleſcenti aurum dabis, ubi erit locata uirgo in matrimonium.

CA. *Scite hercle ſanè*. ME. *hoc ubi theſaurum effoderis, ſuſpicionem*

Ab adoleſcente amoueris: cenſebit aurum eſſe à
patre alienatum
Tibi, tu de theſauro ſumes. CA. *ſatis ſcitè & probè:*
Quanquam hoc me ætatis ſycophantari pudet,
ſed epiſtolas
Quando obſignatas afferet, ſi quando obſignatas
Attulerit epiſtolas, non ne arbitraris eum ado-
leſcentem annuli
Paterni ſignum noſſe? ME. *etiam tu taces? ſex-*
centæ ad eam
Rem cauſæ poſſunt colligi: illum quem habuit,
perdidit:
Alium poſt fecit nouom. CA. *iam ſi obſignatas*
non feret, dici hoc
Poteſt, apud portitorem eas reſignatas, ibi in-
ſpectaſq; eſſe.

ME. *In huiuſmodi negotio diem ſermone terere ſegni-*
ties mera'ſt:
Quamuis ſermones poſſunt longi texier, abi,
effodias aurum
Iam confeſtim clanculum: ſeruos, ancillas amoue,
atque audin'?

CA. *Quid eſt?* ME. *uxorem quoque ipſam hanc rē*
ut celes face.
Nam pol tacere nunquam quicqua'ſt, ꝙ queat.
Quid nunc ſtas? quin tu te hinc amoues, & te

moues? aperi,
Deprome inde auri ad hanc rem quod ſat eſt, continuò
Operito denuo, ſed clanculum, ſicut præcepi, cunctos
Exturba ædibus. CA. ita faciam. ME. at enim nimis
Longo ſermone utimur: diem conficimus, quod iam properato'ſt
Opus. nihil eſt de ſigno quod uereare, me uide. CA. lepida eſt
Illa cauſa, ut commemoraui, dicere, apud portitores eſſe
Inſpectas. ME. denique diei tempus non uides? quid illum putas
Natura illa atque ingenio? iamdudum ebriu'ſt, quiduis
Probari poterit, tum quod maxumu'ſt afferre, non petere
Hiſce dicet. CA. iam ſat eſt. ME. ego ſycophantam iam conduco
De foro, epiſtolaſq; iam conſignabo duas, eúq;
Huc adoleſcentem meditatum probè mittam. CA. eo
Ego igitur intrò ad officium meũ, tu iſthuc age. ME. actum reddam.

ACTVS IIII. SCENA I.

Charmides ſenex.

SAlſipotenti & multipotenti Iouis fratri tibi
Nerei Neptune,
Lætus, lubens laudes ago, & grates, gratiasq;
habeo, & fluctibus ſalſis,
Cùm penes te poteſtas oīs. quidē foret meæ uitæ,
Quoniam tuis me ex locis in patriā redeā facis.
Atque Neptune tibi ante alios Deos gratias ago,
atque habeo ſummas.
Nam te omnes ſæuumq;, ſeuerumq;, atque aui-
dis moribus commemorant,
Spurcificum, immanem, intolerandum, ueſa-
num: contrà, opera
Expertus. nam pol placido te, & clementi meo
uſque modo, ut uolui, uſus
Sum, in alio atque hanc tuam gloriam iam ante
auribus acceperam, &
Nobiles apud homines pauperibus te parcere
ſolitum: diuites
Damnare atque domare. abi, laudo, ſcis ordine,
ut æquo'ſt,
Tractare homines. hoc Dis dignu'ſt, ſemper
mendicis modeſti ſint.
Fidus fuiſti, infidum eſſe iterant. nam abſque
foret te ſat ſcio, in alto

Diſtraxiſſent, diſq; tuliſſent ſatellites tui me miſerum fœdè,
Bonaq; omnia item unà mecum paſsim cœruleos per campos: ita iam
Quaſi canes haud ſecus circunſtabant nauem turbines: uenit
Imber, fluctusq;, atque procellæ inſenſæ. fregêre malum:
Ruere antennas, ſcindere uela: ni tua pax propitia foret præſtò.
Apage me ſis deinde hinc: certu'ſt otio me dare: ſatis partum habeo.
Quibus ærumnis deluctaui filio, dum diuitias quæro? ſed quis hic eſt,
Qui in plateam ingreditur cum nouo ornatu, ſpecieq; ſimul?
Pol quanquam domum cupio, opperiar, quam hic rem gerat.

ACTVS IIII. SCENA II.

Sycophanta, Charmides, ſenex.

HVic ego dici nomen trinummo faciam: nã ego operam meam
Tribus nummis hodie locaui ad artes nugatorias. aduenio ex Seleucia,
Macedonia, Aſia, atque Arabia, quas ego ne-

que oculis, neque pedibus
Vnquam uſurpaui. uiden' egeſtas quid negotij
dat homini
Miſero mali? qui ego nunc ſubigor trium num-
morum cauſa, ut has
Epiſtolas dicam ab eo homine me accepiſſe, quē
ego, qui ſit homo neſcio,
Neque noui, neque natus, nec ne is fuerit, id
ſolidè ſcio. CH. *pol hic quidem*
Fungino genere eſt, capite ſe totum tegit, hillu-
rica facies uidetur
Hominis, eo ornatu aduenit. Sy. *ille qui me cō-*
duxit, ubi conduxit,
Adduxit domum: quæ uoluit, mihi dixit, docuit,
& præmonſtrauit
Prius quomodo, quiq; agerem. nunc adeo ſiquid
ego addidero
Amplius, eo conductor melius de me nugas con-
ciliauerit.
Vt ille me exornauit, ita ſum ornatus: argentū
hoc facit.
Ipſe ornamenta à Chorago hæc ſumpſit ſuo pe-
riculo. nunc
Ego, ſi potero ornamentis hominem circunduce-
re, dabo operam,
Vt me eſſe ipſum planè Sycophantam ſentiat.
CH. *quam magis*

Specto, minus placet mihi hæc hominis facies. mira ſunt,
Ni illhic homo'ſt aut dormitator, aut ſector zonatus: loca
Comtemplat, circunſpectat ſeſe, atque ædeis noſcitat. credo
Aedepol quo mox furatum ueniat, ſpeculatur loca magis. lubido'ſt
Obſeruare quid agat: ei rei operam dabo. SY. has regiones demonſtrauit
Mihi ille conductor meus. apud illas ædeis ſiſtendæ mihi ſunt
Sycophantiæ: foreis pultabo. CH. ad noſtras ædeis hic quidem
Habet rectam uiam: hercle opinor mihi aduenienti hac noctu
Agitandæ ſunt uigiliæ. SY. aperite hoc, aperite: heus ecquis
His foribus tutelam gerit? CH. quid adoleſcens quæris? quid uis?
Quid iſtas pultas? SY. heus ſenex, cenſus conjurate rirecte
Rationem dedi. Leſbonicum hic adoleſcentem quæro, in his
Regionibus ubi habitet, & item alterũ ad iſthãc capitis albitudinem: (ſtolas.
Calliclem aiebat uocari, qui has mihi dedit epi-

Meum gnatum hic quidem Leſbonicum quærit,
& amicum meum,
Quoi ego liberoſq; bonaq; commendaui, Calliclen. Sy. ſac me, ſi
Scis certior, hiſce homines ubi habitēt, pater. Ch. quid eos quæris?
Aut quis es? aut unde es? aut unde aduenis? Sy. multa ſimul
Rogitas: neſcio quid expediam potiſſumum. ſin unum quicquid
Singulatim, & placidè percunctaberere, & meum nomen, &
Mea facta, & itinera ego faxo ſcias. CH. faciā ita, ut uis.
Agedum nomen tuum primum memora mihi. Sy. magnum
Facinus incipis, ſic petere. CH. quid ita? Sy. quia pater,
Si ante lucem ire occipias à meo primo nomine, concubium
Sit noctis prius, quàm ad poſtremum perueneris. CH. opus
Facto'ſt, & uiatico ad tuum nomen, ut tu prædicas. Sy. eſt
Minuſculum alterum, quaſi uaſculum uinarium. CH. hic homo (quid eſt?
Solidè ſycophanta eſt, quid ais tu adoleſcēs: Sy.

CH. Eloquere, iſti tibi quid homines debent, quos tu quæritas?

Sy. Pater iſtius adoleſcentis dedit has duas mihi epiſtolas Leſbonici.

CH. Mihi eſt amicus: teneo hunc maniſeſtarium: me ſibi
Epiſtolas dediſſe dicit: ludam hominem probè. Sy. ita,ut
Occœpi, ſi animum aduortas dicam. CH. dabo operam tibi.

Sy. Hāc me iuſsit Leſbonico ſuo gnato dare epiſtolā,
Et item hanc alterā ſuo amico Callicli iuſsit dare.

CH. Mihi quoque ædepol,quoniam hic nugatur,contrà nugari lubet.
Vbi ipſe erat? Sy. benè rem gerebat. CH. ergo ubi?

Sy. In Seleucia. CH. ab ipſon' iſtas accepiſti? Sy. è manibus
Dedit mihi ipſe in manus. CH. qua facie eſt homo?

Sy. Sexquipede quidem eſt, quàm tu longior. CH. nouiſti hominem?

Sy. Ridiculè rogitas, qui cum unè cibum capere ſoleo. CH. quod
Eſt ei nomen? Sy. quod ædepol homini probo. CH. lubet
Audire. Sy. ille ædepol ille. uæ miſero mihi. CH. quid eſt

Negotij? Sy. deuoraui nomen imprudens modò.
CH. *non*
Placet, qui amicos intra dentes concluſos habet.
Sy. atque etiam
Modò uorſabatur mihi in labris primoribus.
CH. *tempori*
Huc hodie anteueni. Sy. teneor manifeſtè miſer.
CH. *iam*
Ne commentatus es nomen? Sy. Deûm hercle
me atque
Hominum pudet. CH. *uide homo ut hominem*
noueris.
Sy. *Tanquam me, fieri iſthuc ſolet, quod in manu*
teneas, (*miniſcar.*
Atque oculis uideas, id deſideres. litteris recom=
CH. *Eſt principium nomini Callicias? Sy. non eſt.*
CH. *Callippas?*
Sy, *Non eſt.* CH. *Calliclemides? Sy. non eſt.* CH.
Callinicus?
Sy, *Non eſt.* CH. *Callimarchus? Sy. nihil agis, ne=*
que adeo ædepol
Flocciſacio, quando egomet memini mei. CH.
at enim multi
Leſbonici ſunt hîc, niſi nomen patris dices, non
monſtrare
Poſſum iſtos homines, quos tu quæritas. quod
ad exemplum eſt,

Conie*ctura ſi reperire poſſumus? Sy. ad hoc exempl*um eſt.

CH. An Chares, an Charmides? Sy. hem

Iſthic erit, qui iſtum Di perdant. CH. dixi ego iamdudum tibi

Te potius benedicere æquo'ſt homini amico, quàm malè.

Sy. Satin' inter labra atque dentes latuit uir minimi pretij?

CH. Ne malè loquare ei præſenti amico. Sy. quid ergo ille ignauiſſimus

Mihi latitabat? CH. ſi appellaſſes, reſpondiſſet nomine.

Sed ipſe ubi eſt? Sy. pol illum reliqui ad Rhadamantem in Cecropia

Inſula. CH. qui homo eſt me inſipientior, qui ipſe egomet

Vbi ſim quæritem, ſed nihil diſcunducit huic rei. quid ais? Sy. quid?

CH. Hoc quod te rogo, quos locos adiſti? Sy. nimiũ miris modis

Mirabiles. CH. libet audire, niſi moleſtu'ſt. Sy. quin diſcupio

Dicere. omnium primùm in Pontum aduecti Arabiam

Terram ſumus. CH. ehò an etiam Arabia'ſt in Ponto? Sy. eſt, non

Illa ubi thus gignitur, ſed ubi abſynthium fit, atque cinila gallinacea.

CH. *Nimium graphicum hunc nugatorem, ſed ego ſum inſipientior,*

Qui egomet, unde redeam, hunc rogitem, quæ ego ſciam, atque hic

Neſciat, niſi quia lubet experiri quò euaſuru'ſt denique

Quod eſt tibi nomen adoleſcens? Sy. *pax idem nomen mihi*

Hoc quotidianu'ſt. CH. *ædepol nomen nugatorium, quaſi dicas*

Siquid crediderim tibi, pax periiſſe illico. ſed quid ais,

Quò inde iſti porrò. Sy. *ſi animum aduortes, eloquar. ad caput*

Amnis, quod de cœlo exoritur ſub ſolio Iouis. CH. *ſub ſolio Iouis?*

Sy. *Ita dico.* CH. *è cœlo?* Sy. *atque medio quidem.* CH. *ehò an etiam*

In cœlum aſcendiſti? Sy. *immò doriola aduecti ſumus*

Vſque aqua aduorſa per Anienem. CH. *ehò an etiam uidiſti*

Iouem? Sy. *Calliclis ad uillam aiebant ſerui depromptum cibum* (dices.

Mandare porrò. CH. *porró nolo quicquã præ*

Sy. *Ehò hercle fies moleſtus.* CH. *nam pudicum neminem*

Eſſe oportet, qui abs terra ad cœlum peruenerit.

Sy. *Dimittam ut te uelle uideo, ſed monſtra hoſce homines mihi.*

Hos ego quæro, quibus me oportet has deſerre epiſtolas.

CH. *Quid ais tu nunc? ſi fortè eum ipſum Charmidē conſpexeris*

Illum, quem tibi iſtas dediſſe commemoras epi-(ſtolas,

Noueris ne hominem? Sy. *næ tu me ædepol arbitrare beluam,*

Qui quidem non nouiſſe poßim, qui cum ætatem exegerim.

An ille ita eſſet ſtultus, qui mihi mille nummos crederet

Philippeûm, quod me aurum deſerre iußit ad gnatum ſuum,

Atque ad amicum Calliclem, quoi rem aiebat mandaſſe hîc ſuam,

Mihi crederet, ni me ille, & ego illum noſſem probè?

CH. *Enimuero ego nunc ſycophantæ huic ſycophantari uolo,*

Si hunc poſſum illis mille nummis philippeis circunducere,

Quos ſibi me dediſſe dixit, quem ego qui ſit ho-

mo, neſcio,

Neque oculis ante hunc diem unquam uidi. ei ni=
mirum crederem,

Quoi ſi capitis res ſiet, nummum nunquam cre=
dam plumbeum.

Aggrediundu'ſt hic homo maſtichæus. pax, te
tribus uerbis uolo.

Sy. *Vel trecentis.* CH. *haben' tu id aurum, quod*
accepiſti à Charmide?

Sy. *Atque etiam philippeûm numeratum, illius in*
menſa manu

Mille nummos. CH. *nempe ab ipſo id accepiſti*
Charmide?

Sy. *Mirum quin ab auo eius, aut proauo acciperem,*
qui ſunt mortui,

CH. *Adoleſcens cedòdum iſthuc aurum mihi.* Sy.
quod ego aurum

Dem tibi? CH. *quod à me te accepiſſe faſſus.* Sy.
abs te accepiſſe?

CH. *Ita loquor.* Sy. *quis tu homo es?* CH. *qui mille*
nummum

Tibi dedi, ego ſum Charmides. Sy. *neque ædé=*
pol tu is es, neque hodie

Is unquam eris auro huic quidẽ. ac ſi ſis nugator,
nugari nugatori

Poſtulas. CH. *Charmides ego ſum.* Sy. *nequic=*
quam hercle es.

Nam nihil auri ſero: nimis argutè obrepſiſti me- apſe occaſiuncula.
Poſtquam ego me aurum ferre dixi, pòſt tu fa- ctus es Charmides:
Prius tu non eras, quàm auri feci mentionem. nihil agis, proin' tu (da.
Te itidem ut charmidatus es, rurſum recharmi-
CH. *Quis ego ſum igitur, ſiquidem is non ſum, qui ſum? Sy. quid*
Id ad me attinet, dum ille ne ſis, quem ego eſſe nolo? ſis mea
Cauſa quod lubet. priùs non is eras, qui eras: nũc is factus, qui
Tum non eras. CH. age ſi quid agis. Sy. quid ego agam?
CH. *Aurum redde. Sy. dormitas ſenex. CH. ſaſſus Charmidem*
Dediſſe aurum tibi? Sy. ſcriptum quidem. CH. properas,
An non properas abire actutũ ab his regionibus Dormitator, prius, quàm ego hîc te iubeo mul- ctari malè?
Sy. *Quamobrem? CH. quia illum, quem ementitus es, ego ſum ipſus*
Charmides, quem tibi piſtolas dediſſe aiebas Sy. ehò ne
Es. CH. is enimuero ſum. Sy. ain' tu tandem is ipſus es?

CH. *Ipſus inquã Charmides ſũ*. SY. *ergo ipſus ne es?*
CH. *Ipſiſſumus. abi hinc ab oculis*. SY. *enimuero ſe=*
rio quoniam aduenis,
Vapulas meo arbitratu, & nouorum ædilium.
CH. *At etiam malè dicis?* SY. *immo ſaluos quando=*
quidem
Aduenis, Di te perdãt, ſi te flocciſacio. an peri=
iſſe prius
Ego ob hanc operam argentum accepi, te macto
infortunio?
Sed nõ ſacio, qui ſis, qui non ſis floccum, nam
interdum
Ibo ad illum: renunciabo, qui mihi treis num=
mos dedit,
Vt ſciat ſe perdidiſſe. ego abeo: malè uiue &
uale,
Quod Di te omnes aduenientem peregrè per=
dant, Charmides.
CH. *Poſtquam ille hinc abijt, pòſt loquendi liberè ui=*
detur
Tempus ueniſſe, atque occaſio. iamdudum me=
um ille
Pectus pungit aculeus, quid illi negotij fuerit an=
te ædeis meas.
Nam epiſtola illa mihi concenturiat metum in
corde:
Et illud mille nummum quam rem agat: nun=

quam ædepol

Temere, tintinabulum, niſi qui illud tractat, aut
mouet,

Mutum tacet. ſed quis hic eſt, qui huc in plateam
curſuram incipit?

Lubet obſeruare quid agat: huc conceſſero.

ACTVS IIII. SCENA III.

Staſimus, ſeruos. Charmides, ſenex.

STaſime fac te properè celerem: recipe te ad*
dominum domum.

Ne ſubitò metus exoriatur ſcapulis, ſtultitiam
abde, gradum

Appropera: iamdudum factu'ſt, quom abiſti
domo. *(pent,*

Caue ſis tibi, ne bubuli in te cottabi crebri cre-

Si abieris ab heri quæſtione, nedeſiteris currere.
ecce

Hominem te Staſime nihili, ſat in thermopolio
condalium

Es oblitus, poſtquam thermopotaſti gutturem,
recipe te,

Et recurre pede recenti. CH. hic quisquis
eſt, curculio'ſt.

Exercitor is hunc homi nem curſuram docet. ST.
quid homo

Nihili, non pudet te? tribus ne te pateris memo-
ria eſſe oblitum:
An uerò quia cum frugi hominibus ibi bibiſti,
qui ab alieno (nicus,
Facilè cohiberēt manus? Terruchus ſuit Cerco-
Crinnus, Cercobolus, Collabus oculicrepidæ, e
crurijcrepidæ, (lium t
Ferriteri, maſtigiæ: inter eos ne homines conda-
Redipiſci poſtulas, quorum eorū unus ſurripuit
currenti
Curſori ſolum? CH. ita me Di ament graphicū
furem.
ST. *Quid ego, quod perijt, petam? niſi etiam labo-*
rem addam.
Num apponam apothecam inſuper? quin tu
quod perit,
Perijſſe ducis? cape uorſoriam, redipe te ad he-
rum. CH. non
Fugitiuo'ſt hic homo, commemi uit domi. ST.
utinam
Veteres mores ueteris parſim niæ, potius mai. -
ri honori
Hîc eſſent, quàm mores mali. CH. Di immor-
tales baſilica hic quidem
Facinora incæptat loqui, qui q uerit u tera a-
mare. ST. HVNC
MOREM moiorum ſcias: nam nunc mores nihil

ſaciunt, quod licet,
Niſi quod lubet. ambitio iam more ſancta'ſt, libera'ſt à legibus.
Scuta iacere ſugereq́; hoſteis, more habent licentiam.
Petere honorem pro flagitio, more fit. CH. *morem improbum.*
ST. *Strenuos præterire, more fit.* CH. *nequam id eſt.* ST. *mores*
Leges perduxerunt iam in poteſtatem ſuam, magis qui ſunt
Obnoxij, quàm parentes liberis: eæ miſeræ etiã
Ad parietem ſunt fixæ clauis ferreis, ubi malos mores
Affigi nimio fuerat æquius. CH. *lubet adire, atque*
Appellare hunc. uerùm auſculto perlubens. ſed metuo,
Si compellabo, ne aliam rem occipiat loqui. ST. *neque*
ISTIS *quicquam lege ſanctu'ſt: leges mori ſeruiunt, mores autem*
Rapere properant, quâ ſacrum, quâ publicum. hercle iſtis malam
Rem magnam moribus dignu'ſt dari. non ne hoc
Publicè animum aduorti? nam id genus hominũ hominibus
Vniuerſis eſt aduorſu, atq; omni populo malè facit.

Malè fidem ſeruando, illis quoque abrogant etiam fidem, qui nihil
Meriti: quippe ex eorum ingenio ingenium horum probant.
Hoc *quî in mentem uenerit mihi, re ipſa modò commonitus ſum.*
SIQVIS *mutuum quid dederit, fit pro proprio perditum:*
Quom iam repetas, inimicum amicum beneficio inuenis tuo. (optiò,
Si mage exigere cupias, duarum rerum exoritur
Vel illud quod credideris perdas, uel illum amicum amiſeris.

CH. *Meus eſt hic quidem Staſimus ſeruos.* ST. *nam ego talentum mutuum*
Quod dederam, talento inimicum mihi emi, amicum uendidi.
Sed ego ſum inſipientior, qui rebus curem publicis potius, quàm
Id, quod proximu'ſt meo tergo. tutelam geram, eo domum.

CH. *Heus tu aſta illico: audi, heus tu.* ST. *non ſto.* CH. *at ego te ſtare uolo.*

ST. *Quid ſi egomet te uelle nolo?* CH. *ha nimium Staſime ſæuiter.*

ST. *Emere meliu'ſt, quoi imperes.* CH. *pol ego emi atque argentum*

Dedi: ſed ſi non dicto audiens es, quid ago? ST. damnum malum.

CH. Benè mones: ita facere certu'ſt. ST. niſi quidẽ es obnoxius.

CH. Si bonus es, obnoxius ſum, ſin ſecus es, faciã uti iubes. ST. quid

Id ad me attinet, bonis ne ſeruis tu utare, an malis? CH. quia

Boni, maliq; tibi in ea re pars tibi eſt. ST. partem alteram tibi

Permitto, illam alteram ad me quod boni eſt apponito.

CH. Si eris meritus. fict, reſpice ad me huc: ego ſum Charmides.

ST. Hem quis eſt, qui mentionem facit homo hominis optumi?

CH. Ipſe homo optumus. ST. mare, terra, cœlum, Di uoſtram fidem.

Satin' ego oculis planè uideo? eſt ne ipſus, an nõ eſt? is eſt,

Certè is eſt, is profectò. ô mi here exoptatiſſume ſalue.

CH. Salue Staſime. ST. ſaluom te. CH. ſcio, & credo tibi. ſed omitte

Alia, hoc mihi reſponde: liberi quid agunt mei, quos reliqui hîc,

Filium, atque filiam? ST. uiuont, ualent nempe.

CH. *uterque?* ST. *uterque.*

CH. *Di me ſaluom & ſeruatum uolunt: cætera intus otioſè percontabor,*

Quæ uolo. eamus intrò: ſequere. ST. *quò tu te agis?* CH. *quonam, niſi*

Domum? ST. *hiccine nos habitare cenſes?* CH. *ubi nam ego alibi cenſeam?*

ST. *Iam.* CH. *quid iam?* ST. *non ſunt noſtræ ædes.* CH. *quid*

Ego ex te audio? ST. *uẽdidit tuus gnatus ædeis.* CH. *perij.* ST. *præſentarijs*

Argenti minis numeratis. CH. *quot?* ST. *quadraginta.*

CH. *Occidi. qui eas emit?* ST. *Callicles, quoi tuam rem commendaueras.*

Is habitatum huc commigrauit, nosq́; exturbauit foras.

CH. *Vbi nunc filius meus habitat?* ST. *hîc in hoc poſticulo.* CH. *malè diſperij,*

CT. *Credidi ægrè tibi, id ubi audiſſes, fore.* CH. *ego miſer meis*

Periculis ſum per maria maxuma uectus capitali pericnlo,

Per prædones plurimos me ſeruaui, ſaluos redij: nunc hîc

Diſperij miſer, propter eoſdem, quorum cauſa ſui hac ætate

Exercitus. adimit animam mihi ægritudo. Staſi=
me, tere me.

ST. Vis ne aquam tibi petam? CH. res quom iam a=
nimam agebat,
Tum eſſe offuſam oportuit.

ACTVS IIII. SCENA IIII.

Callicles. Charmides, ſenex. Staſimus, ſeruus.

Qvid hoc hic clamoris audio ante ædeis
meas?

CH. O Callicles, ó Callicles, tali ne amico mea cō=
mendaui bona?

CA. Probo, & fideli, & fido, & cum magna fide.
& ſalue,
Et ſaluom te aduenisſe gaudeo. CH. credo om=
nia iſthæc, ſi ita'ſt,
Vt prædicas. ſed quis iſte eſt tuus ornatus? CA.
ego dicam tibi.
Theſaurum effodiebam intus dotem, filiæ tuæ
quæ daretur.
Sed intus narrabo tibi & hoc, & alia. ſequere.
CH. Staſime.

ST. Hem. CH. ſtrenuè curre in Piræum, atque unū
curriculum
Face; uidebis iam illic nauem, qua aduecti
ſumus.

Videto Sangarionem, quæ imperauerim, cu-
rare, ut efferantur.
Et tu ito ſimul, ſolutu ſt portitori iam portoriũ.
ST. Nihil eſt moræ. CH. tu ambula, aſtutam redi.
ST. illic ſum,
Atque hîc ſum. CA. ſequere tu me hâc intrò.
CH. ſequor.
ST. Hic meo hero amico ſolus firmus reſtitit, neque
demutauit animam
De firma fide: hic unus, ut ego ſuſpicor, ſeruat
fidem.
Quanquam labores multos ob rem eum ego ce-
piſſe cenſeo.
Hic homo'ſt omnium hominum præcipuus, uo-
luptatibus, gaudijsq́;
Anteponendus: ita cõmoda, quæ cupio, eueni-
unt: quod ago
Adſequitur, ſubeſt, ſubſequitur. ita gaudijs ga-
udium ſuppetat.

ACTVS V. SCENA I.

Lyſiteles, adoleſcens.

MOdò me Staſimus Leſbonici ſeruos conue-
nit. is mihi dixit,
Suum herum peregrè huc aduenifſe Charmidẽ.
Nunc mihi is properè conueniundus eſt, ut quæ

cum eius

Filio egi, ei rei fundus pater ſit potior eo. ſed fores hæ

Sonitu ſuo mihi moram obijciunt incommodè.

ACTVS V. SCENA II.

Charmides. Callicles, ſenes. Lyſiteles. Leſbonicus, adoleſcentes.

CH. NEQVE FVIT, neque erit, neque eſſe quenquam hominum interdum

Arbitror, quoi fides, fidelitasq; amicum erga æquiparet ſuum.

Nam exædificauiſſet me ex his ædibus, ſi abſque te foret.

CA. SI QVID amicum erga beneſeci, aut cõſului fideliter,

Non uideor meruiſſe laudem: culpa caruiſſe arbitror.

Nam beneficium homini proprium quod datur, proprium erit.

Quod datum utendu'ſt, id repetundi copia'ſt, quando uelis.

CH. Eſt ita, ut dicis: ſed ego hoc nequeo mirari ſatis,

Eum ſororem deſpondiſſe ſuam in tam fortem familiam, (minat.

Lyſiteli quidem Philtonis filio. Ly. enim me no=

CH. *Familiam optumam occupauit.* Ly. *quid ego eſſo hos*
Colloqui? ſed maneam etiam opinor: nanque hîc commodùm
Orditur loqui. CH. *uah.* CA. *quid eſt?* CH. *oblitus intus*
Dudum tibi ſum dicere: modò mihi aduenienti nugator
Quidam acceßit obuiam, nimis pergraphicus ſycophanta:
Is mille nummûm ſe aurum meo datu tibi ferre, & gnato
Leſbonico aiebat meo: quem ego nec qui eſſet noram, neque
Eum antè uſquam conſpexi prius. ſed quid rides? CA. *meo*
Adlegatu uenit, quaſi qui aurum mihi ferret abs te, quod darem
Tuæ gnatæ dotem: ut filius tuus, quando illi à me darem, eſſe
Allatum id abs te crederet, neu quis rem ipſam poſſet intellegere,
Et theſaurum tuum me eſſe penes, atque eum à me lege populi
Patrium poſceret. CH. *ſcitè ædepol.* CA. *Megaronides*
Communis hoc meus, & tuus beneuolens com-

mentu'ſt.

CH. *Quin nũc laudo conſilium, & probo.* Ly. *quid ego ineptus, dum ſermonem uereor*
Interrumpere, ſolus ſto, nec quod conatus ſum agere, ago? homines
Colloquar. CH. *quis hic eſt, qui huc ad nos incedit?* Ly. *Charmidem*
Socerum ſuum Lyſiteles ſalutat. CH. *Di dent tibi Lyſiteles, quæ uelis.*

CA. *Non ego ſum ſalutę dignus.* Ly. *immo ſalue Callicles. hunc priorem*
Aequo'ſt me habere. TVNICA *propior pallio eſt.* CH. *Deos*
Volo conſilia uoſtra rectè uortere. filiam meam tibi deſponſatam eſſe audio.

Ly. *Niſi tu ne uis.* CH. *immo haud nolo.* Ly. *ſponden' ergo*
Tuam gnatam uxorem mihi? CH. *ſpondeo, & mille auri*
Philippũm dotis. Ly. *dotem nihil moror.* CA. *ſi illa tibi placet,*
Placenda dos quoque eſt, quam dat tibi. CH. *poſtremò quod uis,*
Non duces niſi illud, quod non uis, feras. CA. *ius hic orat.* Ly. *impetrabit*
Te aduocato, atque arbitro. iſthac lege filiam tuam ſponden' mihi

Vxorem dari? CH. *ſpondeo.* CA. *& ego*
ſpondeo idem hoc.

O ſaluete affines mei. CH. *atque ædepol ſunt*
res, quas propter tibi tam

Succenſui. CA. *quid ego feci?* CH. *meum cor=*
rumpi quia perpeſſus filium. *(as.*

CA. *Si id mea uolũtate factũ, eſt quod mihi ſuccenſe=*
Sed ſine me hoc abs te impetrare, quod uolo.
CH. *quid id eſt?*

CA. *Scies.ſiquid ſtultè fecit, ut ea amiſſa facias omnia.*
quid quaſſas
Caput? CH. *cruciatur cor mihi, & metuo.* CA.
quid nam id eſt?

CH. *Quom ille ita'ſt, ut eſſe nolo, id crucior: metuo,*
ſi id denegem,
Quod me cras, ne te leuiorem erga me putes.
non grauabor:
Faciam ita ut uis. CA. *probus es: eo, ut illum*
euocem.

CH. *Miſeru'ſt, malè promerita, ut merita ſi mihi ul=*
ciſci non licet. CA. *aperite*
Hoc, aperite properè, & Leſbonicum, ſi do=
mi'ſt, foras euocate: ita
Subito'ſt, properè quod eum conuentum uolo.
LE. *quis homo*
Tam tumultuoſo ſonitu me exciuit ſubitò foras?
CA. *beneuolens*

Tuus, atque amicu'ſt. LE. ſatin' eſt? ſalue: dic mihi. CA. rectè tuum
Patrem redijſſe ſaluom peregrè gaudeo. LE. quis id ait? CA. ego
LE. Tun' uidiſti? CA. & tute idem uideas licet. LE. ô pater, pater mi
Salue. CH. ſalue multum gnate mi. LE. ſiquid tibi pater laboris.
CH. Nihil euenit, ne time, benè re geſta, ſaluos redeo ſi tu modò
Frugi eſſe uis. hæc tibi pacta'ſt Callicli filia? LE. ego ducam pater,
Etiam & ſi quam aliam iubebis. CH. quanquã tibi ſuccenſui.
CA. Miſeria una quidem homini'ſt affatim. CH. immo huic paru'ſt.
Nam ſi pro peccatis, centum ducat uxores, paru'ſt.
LE. At iam poſthac temperabo. CH. dicis, ſi facies modò.
CA. Nunc quid cauſæ eſt, quin uxorem cras domum ducat? CH. optumu'ſt:
Licet tu in perendinum paratus ſis, ut ducas. plaudite.

FINIS.

IMPRESSVM
ROMAE.
IN OFFICINA
SALVIANA.
CVM LICENTIA
SVPERI-
ORVM.
M. D. LXI.

A B C D E F G H I.
Omnes ſunt quaterni, præter I quod eſt duernus.



ANT1317P65

?37
5
38

B
VITT
X